

Handläggare
Marcus Grönqvist
Telefon: 0850818031

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2019-12-19

Verksamhetsplan och budget 2020

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens förslag till verksamhetsplan och budget för 2020.
2. Stadsdelsnämnden överlämnar verksamhetsplan och budget till kommunstyrelsen.
3. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering för klimatinvesteringar om 2,8 mnkr.
4. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering för trygghetsskapande åtgärder om 3,5 mnkr.
5. Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering för giftfri förskola om 1,2 mnkr.
6. Stadsdelsnämnden ansöker om 0,02 mnkr för kompetensutvecklingsåtgärder enligt bilaga 12.
7. Stadsdelsnämnden godkänner omslutningsförändringar om 161,5 mnkr.
8. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens förslag till resultatenheter enligt bilaga 2.

Innehåll

Verksamhetsplan och budget 2020.....	1
Förslag till beslut.....	1
Inledning.....	4
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	7
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	7
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i.....	9
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	13
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	15
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	21
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	24
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	24
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov.....	25
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	26
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	27
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö.....	30
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.....	32
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.	33
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	34
Uppföljning av ekonomi.....	38
Nämndens ekonomiska förutsättningar.....	38
Investeringar.....	42
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	42
Resultatenheter.....	42
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	43
Budgetjusteringar.....	43
Omslutningsförändringar.....	43
Medel för lokaländamål.....	43
Övriga ekonomiska redovisningar.....	44
Särskilda redovisningar.....	44
Agenda 2030.....	44

Systematiskt kvalitetsarbete.....	44
Övrigt.....	45
Bilagor.....	45

Inledning

Bakgrund

Verksamhetsplanen för Farsta stadsdelsnämnd anger inriktningen på nämndens verksamhet under år 2020. Den utgår från kommunfullmäktiges budget med dess tre övergripande inriktningsmål, som konkretiserats till 12 mer avgränsade mål för stadsdelsnämndernas olika verksamhetsområden. Stadsdelsnämnden ska i sin planering ytterligare konkretisera kommunfullmäktiges mål genom att ta fram nämndmål som är specifika och mätbara genom indikatorer som kopplas till måloppfyllelse. Dessutom tar varje enhet fram enhetsspecifika mål och arbetssätt som ytterligare konkretiserar hur varje enskild enhet ska arbeta för att kommunfullmäktiges och nämndens mål ska nås.

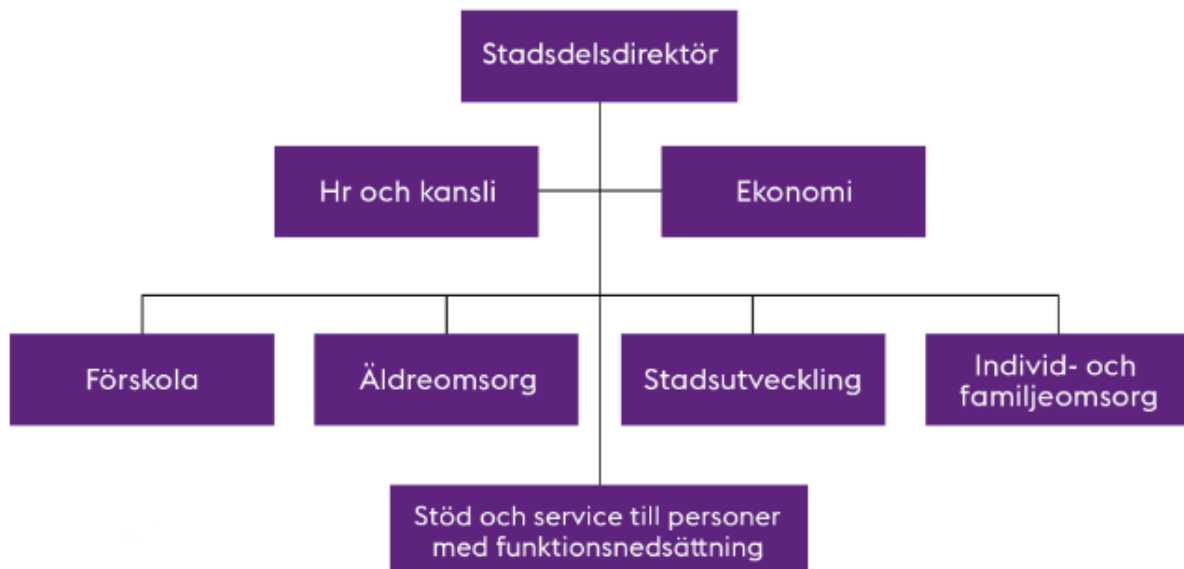
All verksamhetsplanering och uppföljning sker i stadens webbaserade system för ledning och styrning (ILS-webb), där även nämndens väsentlighets- och riskanalys med internkontrollplan utformas och följs upp. Verksamhetsplanen följer den disposition som anges i stadens anvisningar, riktas till stadsdelsnämnden och tillställs kommunstyrelsen.

Stadsdelsnämndens ansvarsområde

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, kultur och fritid för barn och unga, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder, konsumentvägledning och stadsmiljö.

Förvaltningsorganisation

Stadsdelsdirektören har det övergripande ansvaret för all verksamhet, svarar inför stadsdelsnämnden och leder förvaltningen tillsammans med avdelningscheferna, som vardera ansvarar för respektive verksamhetsområde.

Nämndens planerade verksamhet under 2020

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Förvaltningens stöd till att uppnå egen försörjning prioriterar grupper som står långt från arbetsmarknaden. Arbetet med nyanlända inriktas på snabb etablering i samhället.

Förvaltningen ska utveckla tryggheten i stadsdelområdet genom bred samverkan. Förvaltningen ska bedriva socialt preventivt arbete, erbjuda föräldraskapsstöd och motverka sociala problem kring ungdomar i området genom uppsökande arbete. Förvaltningen ska arbeta med situationell prevention genom bland annat medborgardialoger, trygghetsinvesteringar och snabb hantering av inkomna synpunkter och klagomål kring platser som anses som otrygga.

Inom förskolan fortsätter förvaltningen att utveckla temainriktade, utforskande arbetsätt och lärmiljöer som är trygga, hälsosamma och inkluderande för alla barn. Förskollärares undervisning ska genom förbättrad dokumentation och reflektion kunna tydligt visa på barnens förändrade kunskaper. För att främja barnens välbefinnande och hälsa ska förvaltningen skapa tydliga mål för uteverksamhet och rörelse i förskolan.

För att tidigt identifiera barn i behov av särskilt stöd och att ge rätt stöd och anpassningar fortsätter förvaltningen att utveckla medarbetares kompetens genom bland annat Stödenhetens handledning av förskolepersonal.

Barnrättsperspektivet ska utvecklas och den nya lagen om FNs barnkonvention implementeras genom en tydlig, samordnad process.

Arbetet mot hemlöshet stärks genom ett särskilt uppdrag att förhindra vräkningar i hushåll där det finns barn. Förvaltningen ska öka antalet bostadskontrakt enligt Bostad först.

Förvaltningen ser över möjligheterna att använda olika former av anpassad välfärdsteknik för att främja bästa möjliga hälsa och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Medarbetarnas kompetens kring risk för våldsutsatthet hos särskilt sårbara grupper ska säkerställas, liksom kunskap om rutiner och kontaktvägar när förekomst av våld identifierats.

Inom äldreomsorgen ska förstärkt hemtjänst av särskild personal ge ett tryggt mottagande i hemmet vid den äldres hemgång från sjukhus. Edö vård- och omsorgsboende öppnar runt årsskiftet efter ombyggnation och modernisering.

Förvaltningen ska arbeta för att minska känslan av ensamhet och isolering bland äldre, bland annat genom aktiviteter för att bryta social isolering och motivera till sociala kontakter.

Strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat samt Mat- och måltidspolicyn kommer att implementeras under året.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Förvaltningen ska stödja vidareutvecklandet av attraktiva, välskötta och trygga lokala centrum. Vi ska ge företagare tydlig information, lotsa rätt inom staden och vara lättillgängliga.

Förvaltningen ska tillvarata de möjligheter som ges att påverka variationen av upplåtelseformer bevaka att områden blir funktionsblandade. Samverkan med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret pågår kontinuerligt för att så gott som möjligt anpassa förskoleutbyggnadstakten till det faktiska behovet. Förvaltningen utarbetar i samarbete med övriga stadsdelar i sydost ett förslag till boendeplan för att klara vård och omsorgsbehovet enligt LSS och SoL.

Förvaltningens fordon ska drivas med förnybara drivmedel. Vid tjänsteresor ska klimatsmarta

val göras. Förvaltningens resepolicy ska revideras för att anpassas bättre till kraven på minskade utsläpp av växthusgaser. Avfallshanteringen ska förbättras och inköp och förbrukning av engångsmaterial ska minska. Inköpet av mat och dagligvaror ska anpassas utifrån åtgång. Ekologiska livsmedel ska prioriteras vid inköp och för att minska måltidernas klimatpåverkan ska mer vegetarisk mat ska serveras. Förvaltningen ska sträva efter mer återbruk genom att bland annat använda Stocket.

För att gynna den biologiska mångfalden prioriterar förvaltningen vid nya planteringar att odla nektarrika växter som lockar till sig pollinatörer. Möjligheten till stadsodling annonseras på förvaltningens hemsida och exempelvis i lokalpressen. Förvaltningen ska verka för effektivare energianvändning inom alla verksamheter och satsa på energismart belysning.

Förvaltningen ska erbjuda gemenskap och positiva upplevelser inom våra öppna mötesplatser. Mötesplatsen i Fagersjö och Tuben i Farsta centrum ska fortsätta att utvecklas. Alla boende och brukare inom våra verksamheter i egen regi får del av professionella kulturupplevelser och alla förskolebarn i våra verksamheter får delta i professionella teaterföreställningar årligen. Förvaltningen ska särskilt uppmärksamma flickor, nyanlända, unga med funktionsnedsättningar och hbtq-personer. Vi ska också hitta projekt och aktiviteter som innebär möten över generationsgränserna.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Förvaltningen ska arbeta för ökad effektivitet i nämndens verksamheter genom tydligt resultat- och målgruppsfokus och strategisk uppföljning. Under 2020 kommer insatser att krävas inom ett flertal verksamheter för att nå en budget i balans och förvaltningens kärnuppdrag måste prioriteras. Inom äldreomsorgen har myndighetsutövningen höga insatsvolymen än vad budgeten medger och inom vård- och omsorgsboenden en överkapacitet av platser. Förvaltningen har under 2019 höga kostnader avseende persontransporter inom omsorg om personer med funktionsnedsättning. Fritidsverksamheten uppvisar ett relativt stort underskott och tilldelad budget från kommunfullmäktige minskar ytterligare till 2020. Det kommande året kommer även förskolan i Farsta att ha en budget som ställer krav på en hög kostnadsmedvetenhet och ett noggrant löpande uppföljningsarbete.

Utifrån ovanstående utmaningar kommer arbetet med uppföljning och åtgärder för en budget i balans att skärpas, liksom stödet till förvaltningens chefer för att anpassa verksamheterna till aktuella ekonomiska förutsättningar.

Förvaltningen ska genom utbildningsinsatser och hälsofrämjande arbete skapa en god arbetsmiljö och systematiskt förebygga ohälsa och minska sjukfrånvaron. Chefernas kompetens ska stärkas inom ledarskap, arbetsrätt och arbetsmiljö.

Förvaltningen ska höja kompetensen inom rekrytering samt främja möjligheten för personer med funktionsnedsättning att erbjudas arbete på alla nivåer i förvaltningen. Förvaltningen ska minska personalomsättningen inom de enheter som har hög personalomsättning genom bland annat fokus på god introduktion.

Arbetet med handlingsplan för att förbättra arbetsmiljösituationen för socialsekreterare, biståndshandläggare, barnskötare och förskolelärare fortsätter och arbetet inleds även för legitimerad personal inom hälso- och sjukvård.

Förvaltningen ska stärka sin förmåga att leda förändringsarbete, skapa en kultur som välkomnar nytänkande och utveckla arbetsätt för att ta emot förbättringsförslag och idéer. Personalen ska uppmuntras att lyfta idéer som kan öka kvaliteten för brukarna och effektivisera processer.

Samarbete med högskolor, universitet och studenter ska hjälpa oss i att hitta nya lösningar på befintliga utmaningar i arbetet. Vi ska också delta i utvecklings- och forskningsprojekt.

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stadsdelsnämndens mål, planerade aktiviteter och förväntade resultat bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål *En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla* bland annat genom att prioritera grupper som står långt från arbetsmarknaden för stöd till att uppnå egen försörjning, utveckla tryggheten i stadsdelsområdet genom samverkan, investeringar och preventionsarbete.

Inom förskolan fortsätter förvaltningen att utveckla arbetssätt och lärmiljöer som är trygga, hälsosamma och inkluderande för alla barn och tidigt identifiera barn i behov av särskilt stöd och att ge rätt stöd och anpassningar. Barnrättsperspektivet ska utvecklas och den nya lagen om FNs barnkonvention implementeras.

Arbetet mot hemlöshet stärks. Förvaltningen ser över möjligheterna att använda olika former av anpassad välfärdsteknik för att främja delaktighet och hälsa hos personer med funktionsnedsättning. Medarbetarnas kompetens kring våldsutsatthet hos särskilt sårbara grupper ska säkerställas.

Inom äldreomsorgen ska förstärkt hemtjänst av särskild personal ge ett tryggt mottagande i hemmet vid den äldres hemgång från sjukhus. Förvaltningen ska arbeta för att minska känslan av ensamhet och isolering bland äldre och strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat samt Mat- och måltidspolicyn kommer att implementeras under året.

Edö vård- och omsorgsboende öppnar runt årsskiftet efter ombyggnation och modernisering

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

Förvaltningen ska särskilt bistå nyanlända personer, långtidsarbetslösa kvinnor, personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, unga som varken arbetar eller studerar och ungdomar som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd utifrån den nya gymnasielagen att hitta vägar till egen försörjning.

Stockholmsjobb nyttjas fullt ut i arbetet och förvaltningen arbetar med att matcha alla personer som står långt från den reguljära arbetsmarknaden.

Arbetsmetoderna styrs och är anpassade utifrån såväl sociala som individuella förutsättningar och har ett jämställdhetsperspektiv, dock är den gemensamma nämnaren för samtliga metoder att de syftar till att ge hjälp till självhjälp, se till det friska och fokusera på att stödja personers egna förmågor och resurser.

När det gäller nyanlända ska arbetet inriktas på att de snabbt etableras i samhället. Det handlar om samhällsvägledning i ett tidigt skede med fokus på språk, kursen ”föräldraskap i Sverige” och samarbete med arbetsförmedling och Jobbtorg för att snabbt komma ut i egen försörjning. Förvaltningen vägleder även nyanlända i bostadsfrågor och arbetar i samverkan med Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS) för att lösa boendesituationen på lång sikt.

De långtidsarbetslösa kvinnorna ska sökas upp, motiveras och få stöd av stadsdelsmammorna till att kontakta Jobbtorg. I samarbete med Jobbtorg upprättas därefter individuella planer innehållande olika insatser som ska göra att målgruppen kommer in på eller närmar sig arbetsmarknaden.

Förvaltningen arbetar aktivt med unga som har behov av ekonomiskt bistånd och där socialtjänstens insatser kan öka deras möjligheter att hitta vägar till egen försörjning. Samarbetet med Jobbtorg Unga och arbetsförmedlingen är en viktig del i detta arbete.

Skolungdomar 16-19 år erbjuds feriejobb under sommar-, höst- och vinterlov med tydliga arbetsuppgifter som förbereder dem inför arbetslivet. Fler feriejobb ska inriktas mot renhållning och skötsel av stadens parker och offentliga miljöer.

Arbetet med att få fler personer att bli självförsörjande ska genomsyras av ett gott och respektfullt bemötande, hög tillgänglighet och ett väl utvecklat förändringsarbete. Andra funktioner inom förvaltningen, till exempel hyresrådgivare, bolots och samhällsväglare, arbetar mer mobilt och uppsökande.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,4 %	2,7 %	Tertial
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	2 %	1,5 %	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,2 %	1,0 %	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	25 st	800 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	570 st	Tas fram av nämnd	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	25 st	Tas fram av nämnd	Tertial
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	68	Tas fram av nämnd	Tertial
 Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	570 st	9 000 st	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska utveckla ett arbetssätt för att nå nyanlända som inte ingår i etableringsprogrammet.	2020-01-01	2020-12-31
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utveckla feriejobb och Stockholmsjobb med målet att fler kan bidra till stadens utbud av arbetsmarknadsinsatser.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

Farstas invånare är självförsörjande

Förväntat resultat

- Andel invånare i behov av ekonomiskt bistånd minskar.
- Andel invånare med långvarigt ekonomiskt bistånd minskar.
- Andel barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd minskar.
- Andel nyanlända som etablerar sig i samhället ökar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel nyanlända kvinnor och män som får ett personligt erbjudande om samhällsvägledning inom en månad från det att förvaltningen har fått underlag över inflyttade till stadsdelsområdet	100 %		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Farsta stadsdelsförvaltning ska ha ett aktivt och brett trygghetsarbete. Trygghet är en central fråga för att säkerställa kvinnor och mäns, flickors och pojkers välmående – otrygghet skapar begränsningar i människors vardag. Att känna sig trygg i vardagen, där man bor, verkar och vistas är en förutsättning för att kunna delta i samhällslivet. Medborgarundersökningen visar att den upplevda tryggheten är relativt hög i Farsta stadsdelsområde, men skillnaderna mellan män och kvinnor är stor.

Farstalyftet som pågått sedan 2018 är en insats för att motverka ungdomsproblem i området vilket också får en trygghetsskapande effekt. Insatserna består av ett uppsökande arbete utomhus på olika platser i stadsdelsområdet på kvällstid under helger. Det syftar till att skapa kontakt med och fånga upp ungdomar och unga vuxna som hamnat i eller riskerar att hamna i kriminalitet och missbruk. Farstalyftets medarbetare ska ge ett första inledande stöd för ungdomen och motivera dem att göra en förändring och bort från kriminalitet och missbruk. Ungdomen ska sedan slussas vidare och erbjudas stöd av socialtjänsten utifrån individuella behov. Vissa av ungdomarna kan, i de fall där det bedöms som lämpligt, också anställas som områdesvärdar i Farstalyftets regi och ingå i det uppsökande arbetet.

Inom trygghetsarbetet är samverkan central. Farstas lokala brottsförebyggande råd (BRÅ) ska arbeta för ökad trygghet och minskad brottslighet i Farsta stadsdelsområde. I BRÅ samverkar stadsdelsförvaltningen, polisen, SL, fastighetsbolag, brandförsvaret, Svenska kyrkan och flera fackförvaltningar kring gemensamma insatser och har dessutom ett uppdrag att dela information och erfarenheter. Förvaltningen vill utveckla samverkan i BRÅ för att på bästa sätt möta invånarnas behov och ska i samråd med övriga involverade aktörer se över Brottsförebyggande rådets uppdrag och sammansättning. Stadsdelsförvaltningen samverkar också direkt med polisen. Baserat på ny lokal lägesbild och ny övergripande samverkansöverenskommelse mellan Stockholms stad och Polismyndigheten region Stockholm ska vi teckna en ny lokal överenskommelse kring våra gemensamma insatser. Förvaltningen ska också fortsätta med lokala utsättningar varje fredag för att effektivt samverka kring utemiljöns trygghet.

Förvaltningen erbjuder föräldrar i Farsta stadsdelsområde att gå olika typer av föräldrastödsutbildningar och förskolan ska särskilt stärka sitt arbete med att erbjuda föräldrastödet Alla Barn i Centrum (ABC). Nyanlända Farstabor ska erbjudas Föräldraskap i Sverige. Familjen är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för att förhindra att barn senare i livet

utvecklar ett normbrytande beteende och i förlängningen påverkar detta tryggheten och säkerheten i vårt samhälle.

Förvaltningen har ett preventivt arbete för att minska den skadliga användningen av alkohol och tobak samt helt motverka narkotika. Arbetet ska utgå från stadens nya program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitik. Förutom att bruket av alkohol, tobak och narkotika är skadligt för individen, finns mycket kriminalitet i spåren av missbruk.

Förvaltningens handlingsplan mot våldsbejakande extremism (VBE) ska uppdateras under året.

Förvaltningen arbetar också förebyggande med situationell prevention. I detta ingår att snabbt hantera inkomna synpunkter och klagomål på platser som anses otrygga. Det kan handla om klottersanering, beskärning av träd och rivning av buskage eller bättre belysning i parkmiljö. Vi ska också att förhindra olagliga boplatser, genom skyltning öka orienterbarheten, förebygga dumpning av byggavfall, med mera. Förvaltningen ska också fortsätta arbetet med medborgardialoger och trygghetsinventeringar för att få kunskap om vilka insatser som behövs för att öka den upplevda tryggheten. I samband med denna verksamhetsplan söker vi trygghetsinvesteringsmedel för tre projekt: Genomförande av belysningsprojekt i parkleken Starrmyran i Hökarängen och parkleken Semlan i Sköndal, belysning till Fagersjö elljusspår och projektering för belysning i lekplatsen Skallet i norra Sköndal. Förvaltningen ska i samarbete med trafiknämnden genomföra en rad trygghetsåtgärder i Sköndal inom ramen för trafiknämndens budget.

Kommunfullmäktige satsar mycket på ordningsvakter och kameraövervakning. Vi har i dagsläget två områden som ordningsvakter får verka i – Farsta centrum och centrala delar av Farsta strand. Förvaltningen ska ansöka om att även Hökarängens centrum och området runt busshållplatsen Norra Sköndal blir områden som ordningsvakter får verka i.

Förvaltningens sociala insatsgrupp (SIG) arbetar tillsammans med Polisen för att vara behjälplig för unga vuxna som vill förändra sina liv, med fokus på att nå även en yngre målgrupp 12-18 år.

Då skolan är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för unga personers framtida livschanser har förvaltningen ett nära samarbete mellan socialtjänst, förskola och skola samt ett team som samhandlar med skolan gällande ungdomar som är i behov av ett koordinerat stöd. Samverkan mellan socialtjänsten, Region Stockholm, skola och förskola i Barn i behov av särskilt stöd (BUS) utvecklas för att barn ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina individuella förutsättningar.

Genom implementeringen av Stockholms stads strategi 2019-2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet arbetar förvaltningen aktivt med social brottsprevention. Fältassisternas arbete räknas till detta förebyggande arbete som utförs i samarbete med skolan, fritid och polis men även uppsökande i offentliga miljöer där ungdomar håller till. Det utredande arbetet ska vara aktivt och särskilt uppmärksamma orosanmälningar som inkommer om brottsaktiva ungdomar eller ungdomar som utmärker sig negativt ute i lokalsamhället.

Stadens samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) stärker under året arbetet för att tillsammans tidigare nå fler barn och familjer i riskzon.

Rena och välskötta parker och grönområden är också centralt för upplevelsen av trygghet. Farsta stadsdelsförvaltning ska säkerställa att de som bor och vistas i Farsta har välskötta, tillgängliga och attraktiva park- och grönområden. Vi ska utveckla och effektivisera vår roll som beställare av parkskötsel genom ett digitalt ärendehanteringssystem för uppföljning och kommunikation

med entreprenörerna.

Våra park- och grönområden ska utformas på ett sätt att de stimulerar sociala aktiviteter och lockar till utomhusvistelse och vardagsmotion. I takt med att bostadsbyggandet i Farsta ökar, ökar också betydelsen av kvalitativa grönområden. Vi ska ta hand om och utveckla park- och grönområdena i samverkan med andra förvaltningar och i dialog med Farstaborna. Särskild hänsyn ska tas till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar.

Förvaltningen har ingen parkskötsel i egen regi, rollen som beställare är därför viktig. För att säkerställa välskötta park- och grönområden och en effektiv snöröjning på parkvägar är det viktigt med tydliga förväntningar på entreprenören och uppföljning av densamma. Förvaltningen ska använda ett digitalt ärendehanteringssystem för uppföljning och kommunikation med entreprenörerna. Det kommer att effektivisera och felsäkra vår hantering av bland annat synpunkter vi får från Farstaborna genom Tyck till-appen.

Förvaltningen ska fortsätta arbetet med investeringar och reinvesteringar i park- och grönområden. Vi ska under 2020 avsluta etapp ett av Strandpark Farsta samt påbörja projektering av etapp två. Vi ska också genomföra upprustningen av första etappen av Farstaängen, nämligen Dälden. Farstaängen ska bli en park med stora möjligheter för Farstaborna till fysisk aktivitet och möten. Upprustningen av Måsen i Fagersjö fortsätter och beräknas vara klar till sommaren. Förvaltningen ska också starta upprustningen av parken vid Skönstaviks allé och parken vid Boxergränd i Sköndal. Upprustningarna kommer att utgå från Farstas lokala parkplan. I alla investeringsprojekt med parkförnyelse strävar vi efter att förbättra den fysiska tillgängligheten. Vi eftersträvar också smarta och robusta tekniska lösningar för att få mer hållbara anläggningar så att vi kan minska reparationskostnaderna.

2020 ska förvaltningen slutföra en upphandling för nytt avtal av entreprenör för investeringar och reinvesteringar i parker.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor 	77 %	77 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld 		Fastställs 2020	År
 Stockholmarens nöjdhet med renhållning och städning 	71 %	71 %	År
 Stockholmarens nöjdhet med skötsel av park och grönområden 	70 %	71 %	År
 Stockholmarens nöjdhet med stadsmiljön 	82 %	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna samt socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden i arbetet med att revidera handlingsplanerna mot våldsbejakande extremism som ska innehålla lokala lägesbilder och	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
beslutade aktiviteter.		
 Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att minska klotter i staden samt, om möjligt, samverka med privata fastighetsägare.	2020-01-01	2020-12-31
 Trafiknämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

Farsta är ett tryggt och säkert stadsdelsområde

Förväntat resultat

- Farstaborna upplever en ökad trygghet
- Andelen som enligt trygghetsmätningen känner oro för att gå ut på kvällen i sitt bostadsområde minskar
- Användningen av alkohol, tobak och narkotika minskar bland Farstas unga
- Fler föräldrar deltar i föräldrastödsprogram
- Fler nyanlända föräldrar deltar i "Föräldraskap i Sverige"
- Brottsutsatta barn och ungdomar får stöd och skydd efter polisförhör.
- Farstalyftet har anställt ungdomar som områdesvärdar

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Preventionsindex	47		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen arbetar fram en lokal handlingsplan och implementerar Stockholm stads strategi 2019-2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet.	2020-01-01	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska bidra i socialnämndens uppdrag att utreda och tydliggöra ansvaret gällande tillsyn av försäljning av folköl och tobak.	2020-01-01	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska i samråd med övriga involverade aktörer se över Brottsförebyggande rådets uppdrag och sammansättning	2020-01-01	2020-11-30

Nämndmål:

Park- och grönområden i Farsta är välskötta och attraktiva

Förväntat resultat

- Farstaborna är nöjda med skötseln och städningen av parker och grönområden
- Den fysiska tillgängligheten förbättras
- Reparationskostnaderna i Farstas parkanläggningar minskar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsförvaltningen ska medverka i trafiknämndens samordning av kommunikationsinsatser gällande stadens samlade renhållningsarbete, städgarantin samt vikten av stockholmarnas eget bidrag till en ren och vacker stadsmiljö	2020-01-01	2020-11-30

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Farsta kommunala förskolor arbetar aktivt för att skapa en likvärdig hög kvalitet. Alla barn har lika rätt till förskolans utbildning utifrån sina förutsättningar. Förskolans lärmiljöer behöver därför vara tydliga och tillgängliga samt främja inkludering av alla barn. Barns lärande hänger tätt samman med barns lek. Att skapa goda förutsättningar innebär också att skapa trygga och hälsosamma miljöer för barnen där alla kan leka och lära utan att utsättas för kränkande behandling.

Den pedagogiska miljön är ett stöd i barnens utbildning och i förskolans undervisning och är därmed en viktig del i den kvalitet barnen möter. Det temainriktade arbetssättet främjar möjligheten för barn att tillägna sig kunskap. Kunskapsbegreppet i förskolan omfattar förutom fakta också förståelse, färdighet och förtrogenhet och kan inte skiljas från varandra. Barnen får i ett utforskande arbetssätt möjlighet att skapa, undersöka, reflektera över, kommunicera, föra och följa resonemang tillsammans med andra barn och vuxna.

För att kunna visa på barnens förändrade kunnande utvecklar vi förskollärares undervisning genom tydlig dokumentation och reflektion. Undervisningen planeras därefter mot tydliga mål. Barngruppens process dokumenteras i vårt digitala verktyg där temaarbetet ska utvärderas på grupp och individnivå. Barnens temaarbete kopplas till olika målområden i läroplanen och synliggör resultat för ex språk, matematik och naturvetenskap. Grundläggande förmågor i språk och kommunikation, matematik, naturvetenskap, emotionell, perceptuell och social förmåga bidrar till att utvecklas och lära. Ett omsorgsfullt förhållningssätt i bemötandet av barnet och barngruppen är en del av förskolans utbildning.

All undervisning ska vila på barnkonventionens grund som nu blir svensk lag. Där anges bland annat att barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska man ta hänsyn till barnets ålder och mognad. Genom ett medvetet arbete med ett normkritiskt förhållningssätt vill vi ge alla barn samma möjlighet att utvecklas som unika individer.

Att digitala verktyg tar plats i förskolan betyder inte att något annat ska tas bort. Digitala och andra verktyg behöver finnas sida vid sida och det är medarbetarna i förskolan som avgör vad som passar att använda vid olika tillfällen. Det kan till exempel vara lämpligt att använda digitala verktyg i en undervisningssituation där man undersöker något i skogen eller inom ett temaarbete som barngruppen utforskar. Barnen är snarare producenter än konsumenter och får lära sig att använda de digitala verktygen i ett sammanhang.

Daglig utevistelse och regelbunden rörelse är viktig för barnens välbefinnande och hälsa. Barnen ska få förutsättningar att utveckla sin rörelseförmåga genom att delta i fysiska aktiviteter. En varierad utomhusmiljö med tillgång till, eller närhet till, rymd och grönska kan bidra till god fysisk och psykisk hälsa för barnen. Förskolans gård behöver bjuda in till lek, fantasi, kreativitet och utforskande. Precis som inomhusmiljön ska det finnas platser för möten mellan barnen och mellan barn och vuxna. Genom att medvetet synliggöra arbetet samt skapa tydliga mål för uteverksamhet och rörelse i förskolan kan arbetet utvecklas och kvaliteten öka för barnen.

En daglig dialog med barnens vårdnadshavare är grunden till en god samverkan. Dialogen är professionell och har ett gott bemötande som främjar samverkan. Förskolan synliggör förskolans uppdrag och mål samt skapar en dialog utifrån varje barn med dess vårdnadshavare.

Vårdnadshavares delaktighet i sitt barns utbildning ska tydliggöras utifrån förväntningar och dess barns behov. Vårdnadshavares synpunkter på förskolans utbildning beaktas och bemöts alltid så snart som möjligt.

Förskolan har ett uppdrag att tidigt identifiera barn i behov av särskilt stöd och att ge rätt stöd och anpassningar. Arbetet fortsätter med att utveckla alla medarbetares kompetens för rätt bemötande av barn. Ett fördjupat samarbete med socialtjänsten ska under året bidra till tidiga sociala insatser där detta behövs.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	33 %	32 %	Tertial
 Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	90 %	90 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,5	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att alla förskolor har en strategi för att öka barns fysiska aktivitet och rörelse under förskoledagen	2020-01-01	2020-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en översyn av stadens köhandläggning inom verksamhetsområde förskola med syfte att säkerställa likställighet	2020-01-01	2020-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av förskoleverksamhet för förvaltningsområdet meänkieli och samiska i samråd med berörda nationella minoriteter	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

Farstas förskolebarn leker och lär i en trygg och hållbar förskola

Förväntat resultat

- Förskolans pedagogiska lärmiljöer håller en hög kvalitet
- Barnens lekmiljöer förbättras
- Barnens förmågor ökar
- Barnens dagliga utevistelse och fysiska aktiviteter ökar
- Vårdnadshavare är nöjda med förskolan
- Vårdnadshavares nöjdhet med samverkan med förskolan ökar

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Vårdnadshavarna upplever att barnen uppmuntras till fysiska aktiviteter	78 %		År
 Vårdnadshavarna upplever att den pedagogiska miljön på förskolan uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.	81 %		År
Vårdnadshavarnas nöjdhet med samverkan med förskolan	85 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
-----------	------------	-----------

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolenheterna tar fram en strategi för utevistelse och fysisk aktivitet	2020-01-01	2020-08-31
Förskolorna genomför pedagogiska miljöronder	2020-01-01	2020-11-30
Förvaltningens förskolenheter tar fram en kommunikationsplan för samverkan	2020-01-01	2020-11-30
Lek och social förmåga – föreläsning för förskollärare och barnskötare	2020-01-01	2020-11-30
Planering och Bedömningsverktyget införs för dokumentation av undervisning för grupp och individ	2020-01-01	2020-11-30

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Barn, ungdomar och familjer erbjuds stöd till förändring som utformas och genomförs så att de individuella målen nås och att beviljad insats avslutas enligt plan. Barn som begår sin första brottsliga handling möter en tydlig, snabb och samfällad reaktion från socialtjänst och polis i form av så kallade allvarssamtal för att bryta kriminellt beteende.

Samverkan med skolan stärks, till exempel ska skolan ingå i BUS (Samverkan kring barn i behov av särskilt stöd), där fler viktiga samarbetspartners kring barn med särskilda behov ingår. Samordnad individuell plan (SIP) ska upprättas tillsammans med brukare om insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård behöver samordnas. Ett särskilt fokus ska vara att öka antalet SIP i både barn- och ungdomsärenden samt vuxenärenden där flera parter är inblandade och ansvariga för att de berörda får de insatser de har rätt att få.

Förvaltningen fortsätter utveckla arbetet med stärkt tidigt stöd i samverkan (STIS) för att öka stödet till barnfamiljer med barn i åldern 0-6 år i samarbete med öppna förskolan och landstingets verksamheter barnmorskemottagningen, barnavårdscentral och vårdcentral.

Förvaltningen fortsätter stärka barnrättsperspektivet och individ- och familjeomsorgen har tagit fram en implementeringsplan för att säkerställa barns rättigheter enligt den nya Lagen om FNs barnkonvention som träder i kraft 1 januari 2020. För att driva arbetet framåt har avdelningen utsett lokal barnrättssamordnare och barnombud på varje enhet. Barn som upplever våld och förtryck uppmärksammas särskilt i utredningar.

Alla barn i stadsdelen som upplevt missbruk eller psykisk ohälsa i familjen ska ges möjlighet att delta i stödgruppen Humlan. Stödet är ett sätt att säkra barns rätt till en gynnsam utveckling och goda uppväxtvillkor där deras behov blir tillgodosedda.

Arbetet med att motivera klienter till förändring utvecklas genom egen intern fortbildning i samtalsmetoden motiverande samtal (MI). Innovativa digitala arbetssätt utvecklas för att generellt effektivisera arbetsprocesserna inom socialtjänsten.

Förvaltningens vuxenenhet kvalitetssäkrar verksamheten genom en mer brukarorienterad uppföljning för att fler personer som utreds inom socialpsykiatrin blir delaktiga och är nöjda med hur utredningar genomförs.

Utredning och insatser som riktar sig till personer med missbruk och psykisk ohälsa ska vara individuellt utformade och förvaltningen nyttjar den samlokaliserade öppenvården för att fler klienter ska fullfölja upprättad plan och uppleva att de fått vara delaktiga i utredningen.

Förvaltningen säkerställer att tillämpningen av tak över huvudet-garantin (TÖG) sker i enlighet

med stadens genomförda översyn. För att minska antalet akuta boendelösningar för personer med psykisk ohälsa ska boendeplaneringen utvecklas och stärkas. Förvaltningen arbetar med att öka antal bostadskontrakt enligt bostad först för att ge personer i hemlöshet med psykosocial problematik och något slags stödbehov en möjlighet till permanent boende i egen lägenhet. Förvaltningens arbete mot hemlöshet stärks även genom ett särskilt uppdrag att förhindra vräkningar i hushåll där det finns barn.

Öka samhandling kring personer som lider av båda psykisk sjukdom och missbruk för att ge förutsättning till jämlika levnadsvillkor genom att aktivt vara den kallande parten till samordnad individuell plan (SIP). Förvaltningen utvecklar arbetssätten utifrån lagen om samverkan vid utskrivning från slutna häls- och sjukvård.

Förvaltningens anhörigkonsulent fortsatt att anordna föreläsningar, kurser, anhöriggrupper och anhörigombud på varje enhet inom avdelningen.

Sysselsättning och stöd för personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning utvecklas och blir mer arbetslivsinriktad för att ge alla personer oavsett funktionsförmåga möjlighet att bli delaktiga i samhället.

Förvaltningens relationsvårdsteam (RVT) arbetar med att säkerställa kompetensen hos förvaltningens medarbetare kring särskilt sårbara grupper risker för våldsutsatthet. Dessa grupper omfattar personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar, äldre, hbtq-personer, personer med missbruksproblematik och personer med utländsk bakgrund. RVT utreder även vilka behov av stödinsatser som finns hos personer som blivit utsatta för hedersrelaterat våld. Relationsvårdscentrum Sydost erbjuder stödsamtal till våldsutövare.

Barnen i förskolan ska befinna sig i en trygg och fredad miljö där alla vuxna bemöter dem med omsorg och tillit. Barn som vi tror blir utsatta för våld eller lever i våldsutsatta miljöer har rätt till stöd. Förskolans personal har ett uppdrag att agera vid minsta misstanke om brister i omsorg eller kränkningar av olika slag. Den anmälningsplikt som omfattar alla medarbetare i förskolan innebär att vi upprättar en orosanmälan till socialtjänsten. De rutiner och tillvägagångssätt som råder ska vara kända för alla och tillämpas. Ett fördjupat samarbete med socialtjänsten i Farsta bidrar till tidiga insatser där detta behövs.

Brukarna vid förvaltningens utförarverksamheter inom funktionsnedsättning och äldreomsorg riskerar också att utsättas för våld nära relationer. Medarbetare ska ha kunskap om och tidigt kunna uppmärksamma om våld i nära relationer förekommer samt vid dessa tillfällen även ha rutiner för hur de ska agera.

Inom nämndens verksamheter för personer med funktionsnedsättning fortsätter arbetet med att höja kvaliteten i arbetssätt och kommunikation med brukarna, såväl inom myndighetsutövningen som vid gruppboendena och daglig verksamhet. I allt utvecklings- och förbättringsarbete som sker i verksamheterna ska möjligheterna övervägas att använda olika former av välfärdsteknik anpassad för olika funktionsnedsättningar och situationer. Syftet är att främja bästa möjliga hälsa och delaktighet för brukarna.

Brukarnas behov ska ständigt vara i fokus och de ska mötas av medarbetare i verksamheterna som har ett professionellt bemötande och sätt att arbeta. Brukarna är unika individer med individuella behov och de ska vara delaktiga och ha inflytande både när deras behov utreds och när insatserna utformas och genomförs. Medarbetarnas kommunikation med brukarna och deras närstående ska kännetecknas av kontinuitet och lyhördhet för att skapa trygga relationer och stabilitet.

Allt arbete med brukarna ska vara metodiskt och alltid följa en aktuell genomförandeplan för att säkra att insatserna överensstämmer med brukarens behov.

I utredningsarbetet ska särskilt uppmärksammas behovet av att korta ner utredningstiderna och fatta tidsmässigt längre verkande beslut för att öka möjligheterna till framförhållning för brukare och utförare.

Stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning ska vara vägledande och styrande i arbetet och i dialogen med brukarna och deras anhöriga.

Sysselsättning och stöd för personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning utvecklas och blir mer arbetslivsinriktad för att ge alla personer oavsett funktionsförmåga möjlighet att bli delaktiga i samhället. Förvaltningen ser även över hur tillgängligheten kan utvecklas.

Förskolan har i uppdrag att tidigt identifiera och ge rätt stöd till barn med funktionsnedsättningar. I Farsta kommunala förskolor pågår ett arbete med att säkerställa lärmiljöer så att de är tillgängliga för alla barn, inomhus såväl som utomhus. En omfattande kompetensutvecklingsinsats har genomförts för att skapa en bred förståelse för arbetsätt på vetenskaplig grund.

Barn i behov av särskilt stöd identifieras och rektor är ansvarig för att dokumentera arbetet samt vid behov genomföra anpassningar och stöd. Stödenheten för Farsta kommunala förskolor innehåller professioner som; specialpedagoger, förskolepsykolog och logoped och har ett förebyggande, främjande och åtgärdande perspektiv. De ska erbjuda specialiserad handledning till arbetslag inom förskolan samt delta i arbetet kring alla barn med verksamhetsstöd genom sin expertis och med uppföljning av handlingsplaner.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och unga som bedömts ha skyddsbehov och som inte fått vänta på placering	100 %	100 %	Tertial
 Andel barn och ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	80 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats.	83 %	84 %	Tertial
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	93 %	öka	År
 Andel brukare inom socialpsykiatrin som inte upplever diskriminering	90 %	öka	År
 Andel brukare som trivs - Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	År
 Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatrin	26 %	26 %	År
 Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75 %	75 %	Tertial
 Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	42 %	42 %	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel meddelanden om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten som kunnat avvärijas	62 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	50 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	90 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	78 %	78 %	År
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med sin insats	80 %	80 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten skattar sin hälsa som god	81 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	65 %	62 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	93 %	92 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	92 %	91 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte burit vapen	89	fastställs 2020	År
 Antal vräkningar som berör barn	0	Tas fram av nämnd	Tertial
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	96 %	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut ungdomsgymnasiet och gymnasiesärskolan.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska fortsätta att utbilda personal vid stadsdelsnämnderna angående unga lagöverträdare och förbereda socialtjänsten på att kunna arbeta enligt modellen snabbare lagföring.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska ha en samordnade och styrande roll i stadsdelsnämndernas och arbetsmarknadsnämndens arbete med att permanenta sociala insatsgrupper och ska i det arbetet definiera gränsdragningen mellan sociala insatsgrupper och avhoppbarverksamheten samt säkerställa att det finns en tydlig vägledning för hur staden arbetar med respektive målgrupp och verksamhet.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna centralisera säkerställandet av skyddet för barn och unga vid hemgång från Barnahus	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholm.		
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att utöka arbetet med Bostad först och fördela fler bostäder för ändamålet samt i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla stödet till deltagarna i Bostad först.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna implementera resultatet av 2019 års utredning om hur familjehem kan erbjuda studiestöd.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samverkan med Region Stockholm fortsätta projektet STIS, Stärkt tidigt stöd i samverkan.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram en stadsövergripande boendeplan för våldsutsatta där tillgången till akut- och genomgångsbostäder säkerställs i relation till biståndsbehovet.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm verka för att fler familjecentraler kan öppnas för att stärka det tidigt förebyggande arbetet med barn, unga och deras familjer	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur anhörigstödet till anhöriga drabbade av skjutningar och dödligt våld kan förbättras och se över hur samordningen av stödet med Region Stockholm och Polismyndigheten kan stärkas.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, SHIS och Bostadsförmedlingen utreda möjligheterna, i fall av våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten, inte våldsutövaren, som bor kvar i det gemensamma boendet.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en gemensam modell för arbetet med skolsociala team i staden som också kan omfatta hur arbetet kan utvecklas genom att myndighetsutövande socialtjänst kan arbeta mer på plats i skolan/placerats på skolor	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna säkerställa skolgången för barn som bor på skyddat boende och tillgången till förskola eller pedagogisk verksamhet för barn i förskoleålder samt utveckla stödet till placerade barn och vuxna under och efter placeringarna.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbetet med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen implementera tak över huvudet-garantin i enlighet med den översyn som gjorts.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna inventera och utreda hur samarbetet runt gruppen unga med LSS med kompletterande psykiatriska diagnoser kan utvecklas.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska samordna arbetet med att implementera strategin för att minska risken att barn, ungdomar och unga vuxna dras in i kriminalitet, och stötta utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i deras arbete.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska ta fram ett nytt program mot hemlöshet för perioden 2020-2025 som också omfattar arbetet mot barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden samt arbeta enligt hemlöshetsprogrammet 2014-2019 och handlingsplanen för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden till dess att ett nytt program är framtaget. I arbetet ingår att i samarbete med stadsdelsnämnderna och SHIS utreda behovet av och ta fram en modell för trygga akutplaceringar av barnfamiljer i akut bostadsnöd.	2020-01-01	2020-06-30
 Socialnämnden ska utveckla och stärka arbetet med avhoppare i samverkan med berörda nämnder och bolag, samt arbeta för en breddad avhopparverksamhet dels genom att bistå stadsdelsnämnderna i särskilt komplexa ärenden, dels genom att samordna avhopparplaceringar med stark hotbild över hela staden där den föreliggande risken bedöms som hög.	2020-01-01	2020-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm stärka samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk, bland annat genom att	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
säkerställa att socialtjänsten tar initiativ till att samordnade individuella planer upprättas.		
 Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram ett förslag till färdplan med tillhörande kostnadsanalys för införandet av en enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna.	2020-01-01	2020-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att allvarssamtal med ungdomar och deras föräldrar samt polis hålls inom 48 timmar efter det att det kom socialtjänsten till kännedom att den unge för första gången begått, eller misstänks ha begått, brott.	2020-01-01	2020-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och äldrenämnden, inom ramen för handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare, särskilt arbeta för att säkerställa att alla incidenter av hot och våld mot personalen registreras i stadens incidentrapporteringsystem IA och att drabbad personal upplever att de fått tillräckligt stöd av staden som arbetsgivare.	2020-01-01	2020-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden säkerställa att socialtjänst, skola och polis arbetar med lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst	2020-01-01	2020-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbetet med socialnämnden och utbildningsnämnden implementera SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

Farstas invånare lever i relationer fria från våld

Förväntat resultat

- Farstas invånare får stödinsatser från förvaltningen när våld i nära relationer förekommer
- Barn som upplever våld ska få stöd
- Fler våldsutövare får stöd att förändra sitt beteende
- Förvaltningens medarbetare agerar vid misstanke om våld i nära relationer

Nämndmål:

Farstas invånare lever utifrån sina olika behov och förutsättningar ett självständigt liv

Förväntat resultat

- Färre barn och ungdomar återkommer inom ett år efter avslutad insats.
- Allvarssamtal hålls med alla barn och unga som första gången anmäls för brott.
- Fler barn får bättre hjälp genom individmöten inom Barn i behov av särskilt stöd (BUS).
- Klienterna får samordnade individuella planer (SIP) för att förenkla samverkan.
- Fler personer i hemlöshet med psykosocial problematik får möjlighet till permanent boende genom arbetsstättet Bostad först.
- Fler personer med missbruksproblem som söker stöd och hjälp fullföljer sin individuella planering.
- Fler personer aktuella inom socialpsykiatrin skattar sin situation bättre i uppföljningen i DUR.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel brukare i verksamheter inom egen regi som har godkända och aktuella genomförandeplaner två veckor efter påbörjad insats.	95 %		År
Antal enheter inom avdelningen för individ- och familjeomsorg som fullföljer sin tidsplan för implementering av barnrättsperspektivet	6		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Berörda verksamheter inom socialtjänsten ska genomföra kompetensutveckling inom upprättande av genomförandeplaner och social dokumentation.	2020-01-01	2020-09-30
Fortsätta projektet med stärkt tidigt stöd i samverkan för att öka stödet till barnfamiljer med barn i åldern 0-6 år i samarbete med sociala barn- och ungdomsvården, öppna förskolan och landstingets verksamheter BMM, BVC och vårdcentral.	2020-01-01	2020-11-30

Nämndmål:

Invånare med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning ges insatser av hög kvalitet

Förväntat resultat

- Invånare med funktionsnedsättningar som ansöker om bistånd ska uppleva ett gott bemötande.
- Förvaltningens verksamheter är tillgängliga.
- Brukare inom nämndens verksamheter upplever en ökad trygghet och delaktighet.
- Alla brukare inom funktionsnedsättning har godkända och aktuella genomförandeplaner

KF:s mål för verksamhetsområdet:**1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande**

Efter ombyggnation till ett modernt vård- och omsorgsboende öppnar Edö vård- och omsorgsboende runt årsskiftet och ökar i samband med nyöppnandet till 107 platser. Platserna är liksom tidigare fördelade mellan inriktningarna somatik och demens.

Biståndsenheten för äldre har en hög tillgänglighet och ett gott bemötande i kontakten med de äldre som ansöker om bistånd. Biståndsbedömningen präglas av ett proaktivt förhållningssätt som fokuserar på friskfaktorer där den enskildes behov och önskemål är styrande. De äldre som ansöker om bistånd är delaktiga och har inflytande i beslutsprocessen.

Under året implementeras IBIC, Individens behov i centrum, som ett led i att förstärka det personcentrerade arbetssättet inom beställarenheten. IBIC är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt som utgår från individens behov, resurser, mål och resultat inom olika livsområden i dagliga livet.

Utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (LUS), finns en regional överenskommelse i Stockholms län. Det är en långsiktig överenskommelse för utskrivningsprocessen för somatisk slutenvård inklusive en övergångsregel för utskrivning från psykiatrisk slutenvård. I överenskommelsen framgår ändrade krav från och med början av år 2020 avseende när kommunernas betalningsansvar inträder för patienter inom slutenvården som bedömts vara utskrivningsklara. Betalningsansvaret inträder två veckodagar efter det att patienten bedömts vara utskrivningsklar till skillnad från tidigare fem arbetsdagar. Beställarenheten är förberedd för de ändrade kraven som bland annat innebär att planering för utskrivning påbörjas redan vid inskrivning vilket resulterar i utmaningen att inom tidsfristen utreda och möta behov med rätt insats så att de patienter som skrivs ut erbjuds trygghet och möjlighet till återhämtning efter vård på sjukhus. Möjligen kommer det minskade antalet fristdagar resultera i att förvaltningens hemtjänstenheter och korttidsplatser får en ökad efterfrågan.

Tryggt mottagande i hemmet är en insats som innebär förstärkt hemtjänst av särskild personal under två veckor och syftar till att trygga den äldres hemgång från sjukhuset och se till att mottagandet i hemmet fungerar så bra som möjligt. Verksamheten bedrivs i samverkan med stadsdelsförvaltningarna Enskede- Årsta-Vantör och Skarpnäck.

Vård och omsorg av äldre utgår från den enskildes behov och ett värdigt bemötande. Arbetet bedrivs utifrån en helhetssyn på människans psykiska, fysiska, sociala och existentiella behov, och präglas av den äldres inflytande och valmöjligheter. Under året kommer en utbildningssatsning för medarbetare om upprättande av genomförandeplaner att genomföras för att stärka det personcentrerade arbetssättet och öka den äldres inflytande ytterligare.

Kvaliteten inom äldreomsorgen säkras och utvecklas kontinuerligt genom uppföljning enligt kvalitetsledningssystemet.

Inom flera av äldreomsorgens verksamheter fortsätter utbildningssatsningen Stjärnmärkt som syftar till att kvalitetsmärkta demensverksamhet. Utbildningsmodellen Stjärnmärkt är utvecklad av Äldreförvaltningen tillsammans med Svenskt demenscentrum och innehållet ger en fördjupad förståelse av vad demens är, hur man tolkar symptom och hur man kan bemöta någon som har demens på ett professionellt sätt. Inom äldreomsorgen kommer också kompetenssatsningar att genomföras inom områdena geriatrik, psykisk ohälsa och missbruk. Även språklyft kommer att prioriteras under året.

Inom äldreomsorgens verksamheter ska maten vara god och näringsrik och måltidsupplevelsen ska vara lustfylld för den äldre. Strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat samt Mat- och måltidspolicyn kommer att implementeras under året. Genom samarbete med dietist ges stöd till personal kring mat, måltider och måltidsmiljö.

Inom äldreomsorgens alla enheter pågår ett aktivt arbete för att minska känslan av ensamhet och isolering. Den psykiska hälsan uppmärksammas i biståndshandläggningen och inom verksamheterna arbetar man specifikt med aktiviteter som ska bidra till att minska ensamhet och bryta social isolering exempelvis genom att motivera och stödja i och till sociala kontakter och socialt sammanhang.

Inom vård- och omsorgsboendena kommer även arbetet med ungdomsbesök att utvecklas som ett led i arbetet att motverka ensamhet och isolering hos de äldre. Ungdomsbesöken erbjuder de äldre en kontakt som är utöver den dagliga omvårdnaden vilket tillför stimulans, glädje och ett välkommet avbrott i vardagen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen ♀	71 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra ♀	54 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten ♀	87 %	86 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende ♀	79 %	77 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	83 %	Tas fram av nämnd	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀			
♂ Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	82 %	Tas fram av nämnd	År
♀			
♂ Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	95 %	92 %	År
♀			
♂ Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	87 %	85 %	År
♀			
♂ Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	81 %	82 %	År
♀			
♂ Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	12	Max 10 personer	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
♂ Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna påbörja ett pilotsamarbete med Region Stockholm för att stärka en sammanhållen vård och omsorg för äldre samt utveckla ett relevant systemstöd för detta	2020-01-01	2020-12-31
♂ Stadsdelsnämnderna ska införa möjligheten till digitala inköp	2020-01-01	2020-12-31
♂ Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna införa IBIC inom biståndsbedömning för äldre	2020-01-01	2020-12-31
♂ Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna se över reglerna för biståndsbedömningen för och behovet av dagverksamhet	2020-01-01	2020-12-31
♂ Äldrenämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna stärka tillgången till personliga ombud för äldre personer med psykisk ohälsa	2020-01-01	2020-12-31
♂ Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna se över koncepten aktivitetscenter och sociala träffpunkter och hur dessa ska förhålla sig till varandra	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

Äldre i Farsta har omsorg av hög kvalitet

Förväntat resultat

- De äldre som ansöker om bistånd är nöjda med biståndshandläggarens bemötande.
- De äldre inom förvaltningens verksamheter är delaktiga i utformandet av sina insatser.
- De äldre inom förvaltningens verksamheter besväras i lägre grad av ensamhet
- De äldre inom förvaltningens verksamheter har en patientsäker hälso- och sjukvård.
- De äldre inom förvaltningens verksamheter har en god vård i livets slutskede.
- De äldre inom förvaltningens verksamheter är nöjda med mat- och måltidssituationen

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten egen regi.	86 %		År
♀ Andel nöjda omsorgstagare inom dagverksamhet egen regi.	95 %		År
♀ Andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboenden i egen	81 %		År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
regi.			

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stadsdelsnämndens mål, planerade aktiviteter och förväntade resultat bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål *En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt* bland annat genom att stödja vidareutvecklandet av attraktiva, välskötta och trygga lokala centrum, ge lokala företagare tydlig information, lotsa rätt inom staden och vara lättillgängliga. Nämnden ska tillvarata de möjligheter som ges bevaka att områden blir funktionsblandade och genom samverkan och dialog anpassa förskoleutbyggnadstakten till invånarnas behov.

Nämndens fordon ska drivas med förnybara drivmedel och klimatsmarta val ska göras för möten och tjänsteresor. Avfallshanteringen ska förbättras, förbrukning av engångsmaterial ska minska och ekologiska livsmedel ska prioriteras. Förvaltningen ska sträva efter mer återbruk genom att bland annat använda Stocket. För att gynna den biologiska mångfalden prioriterar förvaltningen vid nya planteringar att odla nektarrika växter som lockar till sig pollinatörer. Förvaltningen ska verka för effektivare energianvändning inom alla verksamheter och satsa på energismart belysning.

Alla boende, brukare och förskolebarn inom nämndens verksamheter får del av professionella kulturupplevelser. Inom nämndens öppna mötesplatser ska vi erbjuda gemenskap och positiva upplevelser. Flickor, nyanlända, unga med funktionsnedsättningar och hbtq-personer ska särskilt uppmärksammas.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

Farsta stadsdelsförvaltning ska arbeta för ett attraktivt företagsklimat som främjar de företag som finns i stadsdelsområdet och lockar hit nya företag. Ett attraktivt företagsklimat ska ge fler arbetstillfällen i vår del av storstaden och tillvarata arbetsplatspotentialen i Stockholms södra delar.

Förvaltningens näringslivsarbete ska utgå ifrån Stockholms stads näringslivspolicy med fokus på vidareutvecklandet av attraktiva, välskötta och trygga lokala centrum och verksamhetsområden. Förvaltningens arbete ska också utgå från stadsdelsnämndens beslutade prioriteringar för det lokala näringslivsarbetet 2019-2022. I vårt lokala näringslivsarbete är samverkan med andra förvaltningar och Stockholm Business Region central.

Farsta utvecklings- och näringslivsråd ska tillsammans med förvaltningen föra kontinuerliga dialoger med näringslivet för att bygga nätverk och fånga upp företagarnas behov. Förvaltningen ska också börja med företagsbesök och förbättra kommunikationen med näringslivet genom webb och nyhetsbrev.

I stadsutvecklingsprocesser ska vi bevaka att företagarnas behov beaktas. Genom stadsplanering kan staden underlätta för företag att etablera sig i söderort och i Farsta. Det ska vi också göra genom att lotsa företag som vill etablera sig till våra nätverk av lokala fastighetsägare som äger lokaler eller mark.

Förvaltningen ska genom platssamverkan samverka med andra förvaltningar, polis, lokala näringslivet, fastighetsägare och civilsamhället för att utveckla rena, trivsamma och trygga företagsområden, handelsplatser och lokala centrum.

Det ska vara lätt att som företagare få kontakt med och service av staden. Förvaltningen ska bidra till det genom att ge tydlig information, lotsa rätt inom staden och genom att vara lättillgängliga.

Nämndmål:

Farsta har ett attraktivt företagsklimat

Förväntat resultat

- Fler arbetstillfällen i Farsta
- Fler företag i Farsta
- Miljön vid lokala centrum och verksamhetsområden är trygg och välskött
- Förvaltningen har en regelbunden dialog med lokala företagare
- Företagen bedömer förvaltningens service som god

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal arbetstillfällen i Farsta			År
Farstas arbetstillfällen per invånare i relation till likvärdiga stadsdelar (kvot)			År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Farsta utvecklings- och näringslivsråd ska tillsammans med stadsdelsförvaltningen genomföra träffar med det lokala näringslivet	2019-01-11	2020-12-20
Stadsdelsförvaltningen ska bidra med det lokala perspektivet i SBR:s uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar, översiktsplanens fokusområden och verksamhetsområden samt i områden som domineras av bostäder.	2020-01-01	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska lotsa företag som vill etablera sig till nätverk av lokala fastighetsägare som äger lokaler eller mark	2019-01-11	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska skicka ut välkommbrev till nya företag i stadsdelsområdet	2019-01-11	2020-11-30

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

Förvaltningen har ett ansvar att se till att den kommunala servicen byggs ut i takt med att befolkningen ökar. Utbyggnadstakten av bostäder är hög i Farsta stadsdelsområde och förvaltningen tillvaratar de möjligheter som ges att påtala behovet av en variation av upplåtelseformer för att minska segregationen. Vi bevakar också att områden blir funktionsblandade genom att ge plats för näringsliv. Samverkan med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret pågår kontinuerligt för att förvaltningen ska ha överblick över bostadsbyggandet i stadsdelsområdet.

Förskolan i Farsta byggs ut i takt med bostadsbyggandet. Förvaltningen bevakar i ett tidigt skede

av planeringsprocessen att mark eller ytor i flerbostadshus reserveras för förskolor. Vi har här möjlighet att utifrån omgivning och förutsättningar ha synpunkter på storlek på förskola, förskolegård samt övriga eventuella krav. För att spara resurser och vara effektiva ska förvaltningen se över möjligheten att inrymma förskolor i skolbyggnader i kommande planer. Detta förutsätter att det finns tillräckligt med kvalitativ utemiljö för förskoleverksamheten. I nybyggnadsområden är det viktigt att förskolorna uppförs i tid så att de finns klara i samband med att behoven finns.

När mark anvisas för bostäder anmäler förvaltningen också intresse för bostäder enligt LSS och socialtjänstlagen om projektet förefaller lämpligt. Förvaltningen utarbetar i samarbete med övriga stadsdelar i sydost ett förslag till boendepplan för att klara vård och omsorgsbehovet enligt LSS och SoL.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0	Tas fram av nämnd	År

Nämndmål:

I Farsta byggs den kommunala verksamheten ut i takt med förändrade behov

Förväntat resultat

- Förvaltningen lämnar in intresseanmälningar för förskolor samt bostäder enligt LSS och socialtjänstlagen i de relevanta planprocesser som startar i stadsdelen.
- Antalet lägenheter för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning ökar.
- Antalet förskoleplatser täcker behoven

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Stockholms stad ska bli en fossilbränslefri organisation och förvaltningens transporter behöver bli fossilbränsle fria. Vid tjänsteresor ska förvaltningen göra klimatsmarta val och ta hänsyn till miljön. Påverkan på klimatet ska minskas vid transporter varför kollektiva färdmedel, cykel/elcykel och gång ska väljas i första hand. Är dessa alternativ inte möjliga ska något av förvaltningens miljögodkända leasingfordon användas. Förvaltningens resepolicy ska revideras för att anpassas bättre till kraven på minskade utsläpp av växthusgaser.

Förvaltningens fordon ska drivas med förnybara drivmedel. I början av 2020 är 14 av förvaltningens 15 fordon gas- eller elbilar. Antalet fordon har minskat 2019. Vi ska också se över hur vi kan effektivisera användningen av de bilar och cyklar vi har i syfte att dels ytterligare minska antalet fordon och dels säkerställa att de cyklar vi har används så mycket som möjligt

Däck är en stor orsak till utsläpp av mikroplaster. Med en ur ett ekonomiskt och miljömässigt perspektiv effektiv körning minskar utsläppen av mikroplaster. Förvaltningen ska därför låta förare av tjänstebilar genomgå utbildning i ekokörning.

Transporter till och från nämndens förskolor innefattar främst leveranser av varor och livsmedel. Leveranser till förskolan minimeras och inköp samordnas för att minska på transporter till och från våra verksamheter.

Förvaltningen har utrustat ett mötesrum för digitala möten via Skype med videokamera och högtalare. Medarbetare i förvaltningen använder i större utsträckning detta rum och undviker därmed onödiga resor. En högre användning av digitala möten frigör också arbetstid vilket positivt påverkar medarbetarnas arbetssituation.

Nämndmål:

Hållbara transporter prioriteras inom nämndens verksamheter

Förväntat resultat

- Andelen miljöbränsle ökar av totala förbrukningen av drivmedel
- Antalet tjänstefordon minskar
- Fler Skype-möten ersätter icke-hållbara resor i förvaltningens verksamheter.
- Beställningar/transporter samordnas
- Miljökrav ställs vid upphandling.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel miljöbilar i stadens bilflotta	93,33 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsförvaltningen ska ta fram ett förslag på reviderad resepolicy	2020-01-01	2020-10-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Kultur, fritidsaktiviteter och föreningsliv kan föra samman människor med olika bakgrund. Det stimulerar och tillvaratar kreativitet och delaktighet. Det ideella engagemanget fyller också en viktig demokratisk funktion. Första stadsdelsförvaltning ska samverka med andra förvaltningar och med det lokala kultur- och föreningslivet för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska erbjudas ett brett utbud av kultur, idrott och fritidsaktiviteter – både som publik och för eget utövande.

Förvaltningen ska ha gynnsamma och förutsägbara villkor för det lokala kultur- och föreningslivet. Genom dialog och samarbete ska förvaltningen se till att kraften i de fristående verksamheterna tas tillvara. Föreningsbidraget ska vara enkelt att söka och fördelas enligt rättvisa och transparenta principer. Genom uppföljning ska vi säkerställa att de föreningar som beviljas stöd arbetar utifrån demokratiska principer.

Alla boende och brukare inom våra verksamheter i egen regi får del av professionella kulturupplevelser. Brukarna som bor i förvaltningens gruppboende och servicelägenheter ska ges möjlighet att ta del av det kultur och fritidsutbud som finns tillgängligt i stadsdelsområdet. Inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden finns utsedda kulturombud som aktivt arbetar för att tillmötesgå de äldres behov och önskemål att delta i sociala och kulturella aktiviteter samt utevistelse. Det finns ett varierat utbud av aktiviteter som är individ- och gruppanpassade och information görs tillgänglig på flera olika sätt för att öka motivationen till deltagande.

Förvaltningen ska erbjuda barn, föräldrar, unga och seniorer gemenskap och positiva upplevelser inom våra öppna mötesplatser – öppen förskola, parklek, fritidsgård och öppen

seniorverksamhet. Våra öppna mötesplatser ska anpassas efter dagens stockholmars behov och levnadsmönster genom inflytande från besökare. Mötesplatsen i Fagersjö och Tuben i Farsta centrum är två viktiga mötesplatser som ska fortsätta att utvecklas.

Förvaltningens öppna mötesplatser för barn och unga ska vara trygga och jämställda. De erbjuder sociala skyddsfaktorer som tillhörighet, förebilder och kontaktnät. Fritidsgårdar ska erbjuda studiehjälp, gärna i samarbete med civilsamhället. Öppna mötesplatser och fritidsverksamheterna ska ha särskilt fokus på grupper som inte i lika hög grad nås av dagens verksamheter. De ska särskilt uppmärksamma flickor, nyanlända, unga med funktionsnedsättningar och hbtq-personer. HBTQ -personer är en särskilt utsatt grupp i samhället och förvaltningen driver därför en trygg mötesplats, HBTQ-häng, för ungdomar mellan 11-18 år som identifierar sig inom målgruppen. Våra mötesplatser för unga med kognitiva funktionsnedsättningar ska fortsätta att utvecklas.

Förvaltningen ska se över möjligheten till samverkan mellan parklekar och skolor – särskilt där dessa ligger nära till exempel i Fagersjö.

Förvaltningens öppna seniorverksamhet ska erbjuda gemenskap och glädje, rörelse, kultur, utflykter, föreläsningar och annat som kan främja de äldres fysiska och psykiska hälsa samt motverka ofrivillig ensamhet. Förvaltningen ska öka kunskapen om och säkerställa inkludering av äldre hbtq-personer. Vi ska också hitta projekt och aktiviteter som innebär möten över generationsgränserna.

Fysisk aktivitet är en viktig faktor för att förbättra hälsoläget i stadsdelen. Farsta stadsdelsområde har sedan länge en idrotts- och hälsoprofil samt en väl inarbetad samverkan med lokalt föreningsliv, idrottsförvaltningen och andra förvaltningar. Denna samverkan ska även fortsättningsvis kunna erbjuda exempelvis Sportscamp, öppna idrottshallar och spontanidrottsytor utomhus för Farstaborna.

Alla förskolebarn i våra verksamheter får delta på professionella teaterföreställningar årligen. Barnen får här ta del av musik, konst och teater. De yngsta barnen får möjlighet att delta på föreställningar på sin förskola och de äldre förskolebarnen får besöka olika scener. Förskolebiblioteket i Fagersjö utvecklas under året i fortsatt samverkan med kulturförvaltningen. De äldsta barnen på förskolan deltar också årligen i Konsthall C där barn och pedagoger tillsammans med en konstnärlig ledare skapar en konstutställning. De barn som deltar i arbetet med El Sistema, kulturförvaltningens orkesterskola för barn i förskola och skola, som arbetar med att bidra till att väcka ett intresse för en genre av musik de annars inte kommer i kontakt med, fortsätter under året.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter 	75 %	75 %	År
 Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter 	75 %	75 %	År
 Andel ungdomar som deltar i föreningsliv 	65 %	65 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
-----------	------------	-----------

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Idrottsnämnden ska i samarbete med berörda nämnder utreda möjligheten att i vattennära stadsdelar att anlägga bryggor där föreningar kan förtöja föreningsflottar, exempelvis bastuflottar och förråd för utrustning till vattenidrotter, för självkostnadspris.	2020-01-01	2020-12-31
 Idrottsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att från 2021 samla ansvaret för stadens samtliga motionsspår under idrottsförvaltningen.	2020-01-01	2020-12-31
 Idrottsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och arbetsmarknadsnämnden ta fram en modell för hur man ska arbeta uppsökande mot nyanlända för att få dem aktiva i föreningslivet.	2020-01-01	2020-12-31
 Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser utforma en strategi för gatukonst och muralmålningar i stadsmiljön genom ökad samverkan med fastighetsägare samt förenklad tillståndshandling.	2020-01-01	2020-12-31
 Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser ta fram en stadsövergripande strategi för att främja fler kulturlokaler- och scener i staden.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

Farstas invånare har tillgång till ett rikt utbud av kultur och fritidsaktiviteter

Förväntat resultat

- Farstaborna är nöjda med kulturlivet i stadsdelen.
- Förskolebarn, boende, besökare och brukare är nöjda med kulturupplevelserna i förvaltningens verksamheter
- Föreningar i Farsta är nöjda med informationen kring föreningsbidrag.
- Antalet besökare ökar på de öppna mötesplatser som nämnden erbjuder.
- Andelen män ökar bland besökarna till öppen seniorverksamhet.
- Andelen flickor ökar bland besökarna till fritidsgårdarna.
- Alla förskolebarn deltar på professionella kulturevenemang
- Alla femåringar i Farstas förskolor deltar i Konst i förskolan som drivs i samarbete med Konsthall C
- Stadsdelens öppna mötesplatser upplevs som meningsfulla, trygga och jämställda av dess besökare

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel besökare som är nöjda med fritidsgårdarnas verksamhet	96 %		År
♀ Andel besökare som är nöjda med parklekarnas verksamhet	91 %		År
♀ Andel deltagare som är nöjda med öppna förskolans verksamhet	97 %		År
Andel Farstabor som är nöjda med kulturlivet i stadsdelen	50 %		År
♀ Andelen besökare på Morris öppna verksamhet för unga med funktionsnedsättning som är nöjda med verksamheten.	99 %		År
♀ Antal barn som deltar i Sportscamp.	520		År
Antal besök på Farstas öppna mötesplatser för barn och unga	130 000		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Demokrati-, integrations- och föreningsrådet ska tillsammans med	2020-01-01	2020-11-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
stadsdelsförvaltningen genomföra träffar med det lokala föreningslivet		
Förvaltningen ska ta fram lokala stadsdelsanalyser kring utvecklingen inom Farstas olika stadsdelar.	2020-01-01	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska anordna sommarspel för seniorer	2020-01-01	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska bidra i kommunstyrelsens uppdrag att tillsammans med berörda nämnder se över vilka styrdokument som reglerar fritidsområdet i Stockholms stad samt hur de påverkar fritidsverksamheternas inriktning och måluppfyllelse	2020-01-01	2020-12-31
Stadsdelsförvaltningen ska fortsätta utveckla Mötesplats Fagersjö	2017-01-01	2020-12-31
Stadsdelsförvaltningen ska hitta samarbeten och utbyten mellan fritidsgårdar i olika stadsdelar för ökad integration.	2019-01-01	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska ingå idéburet offentligt partnerskap med föreningar om öppna idrottshallar, lovaktiviteter, aktiviteter för seniorer etc.	2020-01-01	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska inleda ett samarbete med Löparakademin, samt undersöka möjligheten att arrangera ett lopp i samarbete med dem.	2020-01-01	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska undersöka möjligheten att samverka med Fagersjöskolan kring parklek och fritidshem	2020-01-01	2020-11-30

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Förvaltningens miljöarbete ska utgå ifrån stadens nya miljöprogram och bidra till att uppnå de mål som programmet anger.

Förvaltningen ska förbättra sin avfallshantering genom att utöka källsorteringen och samla in matavfallet. En inventering av verksamheternas avfallshantering ska genomföras. Vårt matavfall är en värdefull råvara för klimatsmart biogas.

Förvaltningens verksamheter ska bli mer kemikalie- och miljösmarta och ha kontroll över vilka produkter som förbrukas. Användningen av kemikaliesystemet Chemsoft hjälper till att sortera ut de farligaste kemiska produkterna så att verksamheterna blir giftfria.

Förvaltningens inköp och förbrukning av engångsmaterial ska minska. Prioriterat är att helt avstå från engångsartiklar i plast som exempelvis plastglas och muggar. Antal pappersutskrifter ska minskas och användning av digitala filer öka. Medarbetare inom förvaltningen ska öka användandet av samarbetsytor och skicka dokumentlänkar i e-post istället för stora bifogade filer och pappersutskrifter.

Ekologiska livsmedel ska prioriteras vid inköp och för att minska måltidernas klimatpåverkan ska mer vegetarisk mat ska serveras. Förvaltningen ska sträva efter mer återbruk genom att bland annat använda Stocket i samband med inköp och utrensning av möbler.

Förvaltningen ska verka för effektivare energianvändning inom alla verksamheter. Förvaltningen satsar på energismart belysning och byter ut glödlampor och konventionella lysrörsarmaturer. För att minska elförbrukningen ska medvetenheten ökas hos medarbetarna om det vardagliga energianvändandet, till exempel att apparater som inte används ska stängas av helt och inte hållas i standby-läge. Timers och grenkontakter med avstängningsknappar kan vara bra hjälpmedel.

För att gynna den biologiska mångfalden prioriterar förvaltningen vid nya planteringar att odla nektarrika växter som lockar till sig vilda bin, getingar, humlor, fjärilar och andra pollinerande djur.

Förvaltningen ska också uppmuntra till fler brukaravtal för stadsodlingar. Möjligheten till

stadsodling annonseras på förvaltningens hemsida och exempelvis i lokalpressen. Lämpliga platser för stadsodling är i parklekarna där det finns tillgängligt vatten att tillgå. Även stadsodlare kan bidra till den biologiska mångfalden genom att odla blommor och buskar som pollinatörer uppskattar.

Förskolorna i Farsta introducerar under året ett arbete med fokus på hållbar utveckling. I ett arbete med hållbar utveckling ingår sortering av sopor och matavfall, återbruk, minimering av exponering av kemikalier samt att göra medvetna materialval. Arbetet med att säkerställa en kemikaliesmart förskola fortsätter.

Inom äldreomsorgen arbetar man utifrån strategin om god, hälsosam och klimatsmart mat. Ekologiska inköp prioriteras och när alternativ för engångsmaterial av plats finns väljs det vid beställning. För att minska mängden avfall inom verksamheterna anpassas inköpet av mat och dagligvaror utifrån åtgång.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	År
 Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70 %	70 %	År
 Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	55 %	55 %	År
 Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,9	1,9 kg CO2 per kg livsmedel	År
 Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 %	2 % energieffektivisering relativt 2018	År
 Totalt köpt energi i stadens verksamheter	2,3 GWh	1945 GWh	År
 Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	20 st	5 000 st	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor.	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är miljövänliga

Förväntat resultat

- Ökad andel ekologiska livsmedel köps i verksamheterna.
- Alla förskolor når nivå 2 i Kemikaliecentrums vägledning
- Förvaltningen elförbrukning effektiviseras.
- Källsortering finns i alla verksamheter
- Antalet verksamheter som sorterar matavfall ökar
- Inköp av engångsmaterial av plast minskar
- Vid behov av möbler till förvaltningen ska utbudet på Stockets återbruk först användas

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	75 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen uppmuntrar till ett ökat antal brukaravtal för stadsodlingar.	2019-04-26	2020-11-30
Nämndens miljöråd ska tillsammans med stadsdelsförvaltningen genomföra ett möte om Magelungen med berörda aktörer.	2020-01-01	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska bidra i arbetet med att klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB.	2019-01-01	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska bidra i exploateringsnämndens, miljö och hälsoskyddsnämndens och stadsbyggnadsnämndens uppdrag att bilda naturreservat i Fagersjöskogen.	2020-01-01	2020-11-30
Stadsdelsförvaltningen ska underlätta för besökare att hitta till naturreservat genom att bidra i trafiknämndens uppdrag att verka för tydligare vägvisning i närheten av naturreservat.	2020-01-01	2020-11-30

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämndens mål, planerade aktiviteter och förväntade resultat bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål *En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden* genom ökad effektivitet i nämndens verksamheter med ett tydligt resultat- och målgruppsfokus och strategisk uppföljning.

Insatser kommer att krävas inom ett flertal verksamheter för att nå en budget i balans och förvaltningens kärnuppdrag måste prioriteras. Inom äldreomsorgen har myndighetsutövningen höga insatsvolymerna och inom vård- och omsorgsboenden finns idag en överkapacitet av platser. Förvaltningen har under 2019 höga kostnader avseende persontransporter inom omsorg om personer med funktionsnedsättning. Fritidsverksamheten uppvisar ett relativt stort underskott och tilldelad budget från kommunfullmäktige minskar ytterligare till 2020. Det kommande året kommer även förskolan i Farsta att ha en budget som ställer krav på en hög kostnadsmedvetenhet och ett noggrant löpande uppföljningsarbete.

Utifrån ovanstående utmaningar kommer arbetet med uppföljning och åtgärder för en budget i balans att skärpas, liksom stödet till förvaltningens chefer för att anpassa verksamheterna till aktuella ekonomiska förutsättningar.

Förvaltningen ska genom utbildningsinsatser och hälsofrämjande arbete skapa en god arbetsmiljö och systematiskt förebygga ohälsa och minska sjukfrånvaron. Chefernas kompetens ska stärkas inom ledarskap, arbetsrätt och arbetsmiljö.

Arbetet med handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön för socialsekreterare, biståndshandläggare, barnskötare och förskollärare fortsätter och arbetet inleds även för legitimerad personal inom hälso- och sjukvård.

Förvaltningen ska stärka sin förmåga att leda förändringsarbete och skapa en kultur som välkomnar nytänkande och innovation. Vi ska också skapa arbetssätt för att ta emot förbättringsförslag och idéer. Viktiga verktyg i detta utvecklingsarbete är samarbete inom och mellan verksamheterna och olika former av digital teknik.

Samarbete med högskolor, universitet och studenter ska hjälpa oss hitta nya lösningar på befintliga utmaningar i arbetet. Vi ska också delta i utvecklings- och forskningsprojekt.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Farsta är ett växande stadsdelsområde med snabb utbyggnadstakt, samtidigt som samhällsekonomin förväntas sakta ner under kommande år. Det innebär ökade krav på effektivitet i nämndens verksamheter. För att erbjuda stöd, service och omsorg av hög kvalitet inom givna budgetramar är det viktigt med ett tydligt resultat- och målgruppsfokus, en uppföljning som används strategiskt för att styra och leda verksamheten och administrativa processer som stödjer verksamheternas utveckling och bidrar till effektivitet.

Insatser kommer att krävas inom ett flertal verksamheter för att nå en budget i balans och förvaltningens kärnuppdrag måste prioriteras. Inom äldreomsorgen har myndighetsutövningen högre insatsvolym än vad budgeten medger och utifrån den befolkning som ligger till grund för budgettilldelning. Inom vård- och omsorgsboenden finns idag en överkapacitet av platser vilket innebär svårigheter för verksamheterna att hålla budget. Antalet platser kommer att öka ytterligare de kommande åren då flera privata aktörer bygger vård- och omsorgsboenden inom stadsdelsområdet.

Förvaltningen har under 2019 höga kostnader avseende persontransporter inom omsorg om personer med funktionsnedsättning, åtgärder behöver därför vidtas för en budget i balans.

Fritidsverksamheten uppvisar ett relativt stort underskott 2019 och där tilldelad budget från kommunfullmäktige minskar ytterligare till 2020. Åtgärder i form av neddragning av personal samt minskade öppettider kommer att krävas för en budget i balans.

Det kommande året kommer även förskolan i Farsta att ha en budget som ställer krav på en hög kostnadsmedvetenhet och ett noggrant löpande uppföljningsarbete.

Stadsdelsnämnden har under de senaste åren tagit emot många nyanlända och har därmed också erhållit statsbidrag för ökade kostnader. Statsbidraget ges under två år och sedan försvinner det, samtidigt som en stor del av kostnaderna kvarstår. En stor del av statsbidraget kommer att försvinna under 2021 och förvaltningen ser därför ett behov av att under 2020 anpassa delar av verksamheten för att klara den minskade budget som detta kommer att innebära.

En förutsättning för budgethållning och en verksamhet anpassad efter villkoren är att prognoserna görs så säkra som möjligt. Prognossäkerheten är en central del i att åstadkomma den trygghet och kontinuitet som en budget i balans innebär. Stadsdelsnämndens verksamheter följs upp och anpassas kontinuerligt genom dialog kring prognosvariationer med enheterna i verksamheten och utbildningsinsatser för budgetansvariga chefer. Vid befarade budgetunderskott upprättas åtgärdsplaner som kvalitetssäkras och följs upp. Uppföljning och åtgärder för en budget i balans sker också genom en strukturerad samverkan mellan olika stöd- och uppföljningsfunktioner inom ekonomi, personal och kvalitet, som erbjuder ett samlat specialiststöd till förvaltningens verksamheter och chefer.

En effektiv lokalanvändning bidrar till ekonomi i balans. Förvaltningen arbetar aktivt för att effektivisera förvaltningens lokalutnyttjande och ser löpande över möjligheterna att exempelvis samlokalisera verksamheter. Avstämningar och uppdateringar av lokalsystemet LOIS görs regelbundet, liksom bevakning av uppsägningsbara hyresavtal. Öppna förskolorna inom stadsdelen är alla samlokaliserade med parklekar vilket ger både ekonomiska och

verksamhetsmässiga fördelar. I vissa fall är även fritidsgård samlokaliserade med öppen förskola och parklek.

Förvaltningen samarbetar aktivt med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och Skarpnåcks stadsdelsförvaltning för att i högre utsträckning uppnå resurseffektiva samverkansvinster. Redan idag bedrivs flera verksamheter gemensamt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

Nämndens verksamheter drivs inom givna ekonomiska ramar.

Förväntat resultat

- Förvaltningen uppvisar en budget i balans.
- Prognossäkerheten är god.
- Nämndens verksamheter anpassas efter förändrade ekonomiska förutsättningar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Förvaltningen ska arbeta för att vara en attraktivarbetsgivare. Samverkan, samarbete och innovationsförmåga är ledord för de utmaningar vi står inför. Kompetensförsörjningen är avgörande för att lyckas med förvaltningens uppdrag. Kompetensförsörjningsplanen ska ligga till grund för planering och åtgärder för att säkerställa kompetensbehovet. Förvaltningens ska stärka sin förmåga att leda förändringsarbete för att anta de utmaningar som krävs för att utveckla verksamheten. Det ska finnas ett gott medarbetarskap med tydliga mål, rutiner och arbetssätt som är kända. Kulturen i förvaltningen ska präglas av öppenhet och delaktighet med ett nära ledarskap som bygger på tillit. Chefernas kompetens ska stärkas inom ledarskap, arbetsrätt och arbetsmiljö. Medarbetarskapet och det goda bemötandet ska stärkas genom att tydliggöra personalpolicyn hos medarbetarna.

En viktig del i kompetensförsörjning på sikt är att fortsätta att ta emot studerande från lärosäten men också erbjuda praktikplatser. Tillsvidareanställda barnskötare utan utbildning ska erbjudas möjlighet att utbilda sig till barnskötare. Förvaltningen ska minska personalomsättningen inom de enheter som har hög personalomsättning. För att säkra likabehandling och hög kvalitet i urvalet av kandidater ska metoden kompetensbaserad rekrytering användas. Förvaltningen ska höja kompetensen inom rekrytering samt främja möjligheten för personer med funktionsnedsättning att erbjudas arbete på alla nivåer i förvaltningen.

Det är viktigt att alla anställda som börjar i förvaltningen får en bra introduktion. Förvaltningens arbetsmiljörutiner ligger till grund för ökad medvetenhet om hur det organisatoriska och sociala arbetsmiljöarbetet ska fortgå. Förvaltningen ska genom aktivt arbete med utbildningsinsatser och hälsofrämjande arbete skapa en god arbetsmiljö.

Arbetet med handlingsplanen för förbättrad arbetsmiljö för socialsekreterare,

biståndshandläggare, barnskötare och förskollärare fortsätter och arbetet inleds även för legitimerad personal inom hälso- och sjukvård. Arbetsmiljön är viktig för att förvaltningens personal ska kunna uppnå bästa möjliga förutsättning för att lyckas i sitt uppdrag. Förvaltningen ska aktivt och systematiskt arbeta för att förebygga ohälsa och minska sjukfrånvaron. Åtgärder för minskad sjukfrånvaro ska grunda sig på analyser för att rätt insatser ska kunna vidtas.

Förvaltningen ska arbeta med aktiva åtgärder mot diskriminering och lika rättigheter och skyldigheter för alla medarbetare. Alla medarbetare skall bemötas med respekt och ingen ska utsättas för någon form av trakasserier som kränkande särbehandling, mobbning eller sexuella trakasserier. Förvaltningen ska förebygga hot och våld och säkerställa att rutiner kring medarbetarnas säkerhet är väl kända. Resultatet från den årliga medarbetarundersökningen ska analyseras och åtgärder ska tas fram tillsammans med personalen. Löneöversynsprocessen med lönekriterier och rutiner för medarbetarsamtal, ska fortsättas utvecklas för att skapa tydlighet. Ett friskvårdsbidrag där medarbetare själva kan välja hälsofrämjande aktiviteter ska fortsätta erbjudas.

Inom förskolan spelar skolplattformen en viktig funktion genom att förenkla och skapa ett effektivare arbete, men också för en bättre arbetssituation då plattformen möjliggör bättre struktur, nya metoder och underlag för dialog.

Ett arbete med att förbättra och utveckla kvaliteten i verksamheterna måste genomföras kontinuerligt och strategiskt. Det systematiska arbetet med ständiga förbättringar av förvaltningens förmåga att skapa värde för invånarna och förebygga fel och brister beskrivs under rubriken Systematiskt kvalitetsarbete.

För att identifiera områden för innovation och utveckling ska förvaltningen bejaka och tillvarata bra initiativ från medarbetare, medborgare och civilsamhället. Vi ska vara öppna för brukarinflytande och medborgardialog. I våra verksamheter ska vi skapa en kultur som välkomnar nytänkande och innovation. Vi ska också skapa arbetssätt för att ta emot förbättringsförslag och idéer. Verksamheterna behöver fortsätta att planera för hur man ska stödja innovativt tänkande på de olika arbetsplatserna, vid arbetsmöten och i arbetssätten som utövas. Personalen ska uppmuntras att lyfta idéer som kan höja och säkra kvaliteten för brukarna och effektivisera administration och arbetsprocesser. Viktiga verktyg i detta utvecklingsarbete är samarbete inom och mellan verksamheterna och olika former av digital teknik.

För att stärka chefers och stödfunktioners kompetens i att förbättra kvalitet och resultat erbjuds interna utbildningar i målstyrning och kvalitetsledning, där centrala begrepp och tekniker för planering och uppföljning presenteras.

Förvaltningen ska samarbeta med högskolor, universitet och studenter för att hitta nya lösningar på befintliga utmaningar i arbetet. Vi ska ta emot praktikanter för att både bidra till studenternas steg in på arbetsmarknaden och för att dra nytta av deras nytänkande.

Förvaltningen ska förbättra sin planerings- och analysförmåga utifrån utvecklingen inom Farstas olika stadsdelar och ta fram lokala stadsdelsanalyser.

Inom den öppna seniorverksamheten ska förvaltningen delta i ett pilotprojekt i samarbete med äldreförvaltningen och Folkuniversitetet – så kallad Shared reading. Det är ett sätt att pröva nya metoder för att minska ofrivillig ensamhet bland äldre och livslångt lärande. Ett annat pilotprojekt handlar om samarbeten med vårdcentraler. Vårdcentralerna ska lotsa seniorer som lider av ensamhet till våra öppna verksamheter. Äldreförvaltningen ska bidra med utvärdering.

Förutsättningarna för äldreomsorgen att medverka i Verklighetslabbet kommer att utredas.

Ambitionen är att en eller flera verksamheter kan medverka i deras forskningsprojekt. Verklighetslabbet drivs av Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning som koordinerar projekt på plats på Stureby Vård och Omsorgsboende i samverkan med olika universitet och högskolor. Projekten syftar dels till att ta fram innovationer och forskning för en bättre äldrevård samt för att utveckla och ge kunskap till verksamheten.

Möjligheterna att utbilda enhetscheferna i innovationsledning kommer att ses över i samarbete med Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck stadsdelsförvaltningar. Inom äldreomsorgens verksamheter fortsätter arbetet med att utveckla nya arbetssätt med hjälp av digital teknik. Inom hemtjänsten kommer inköp med hjälp av digital teknik att erbjudas som nytt arbetssätt under året.

Stockholms stad satsar på digital utveckling. Förvaltningen avser att utveckla tillgängligheten, bemötande och service för de invånare som av olika anledningar behöver kontakt med någon av förvaltningens myndighetsutövande verksamheter. Detta ska ske bland annat med modern digital teknik.

I projekt Modernisering av sociala system tar staden fram moderna arbetssätt och nya digitala stöd till exempel för stadsdelarnas socialtjänst. Förvaltningens socialtjänstverksamheter kommer att arbeta med implementeringen av det nya sociala systemet under två år och en samordnare har anställts för att ha övergripande ansvar för processen.

Förvaltningen har även i flera verksamheter anställt verksamhetsutvecklare för att tillsammans med chefer och övriga medarbetare bidra till en innovativ kvalitetsutveckling, bland annat genom Socialstyrelsens nya verktyg för systematisk uppföljning av verksamhet, SU-pilot.

Förskolans införande av Skolplattformens alla delar syftar till att förenkla och effektivisera arbetet. Dess delar utgör en digital plattform för gemensam struktur, nya metoder och underlag som i sin tur tydliggör dialog i arbetslag såväl som med vårdnadshavare. Förvaltningen fortsätter utvecklingen av verktyg och kompetens för att stödja barns digitala lärande i enlighet med läroplanens mål. Förskollärares uppdrag är särskilt viktigt för att nå upp till hög kvalitet och vi ser ett behov av att öka möjligheten till internt lärande och tydliggörande av förutsättningar.

Digitala verktyg är ett av många pedagogiska verktyg, och det är viktigt att förskolan använder dem på ett medvetet sätt som gynnar barnens lärande. Förvaltningen ska bidra till att utveckla barns digitala kompetens i meningen att förstå den digitalisering de möter i vardagen, ge dem förmåga att hantera den och kunna förhålla sig på ett ansvarsfullt sätt till den. Programmering som metod är ett bra första steg i att göra barnen medvetna om att många saker i vår omgivning är programmerade, analogt såväl som digitalt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	80	82	År
			
 Andel av personalkostnader inom socialtjänstens myndighetsutövning som är för externa konsulter	2 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	50 %	Tas fram av nämnden	Tertial
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %	90%	År
 Andel upphandlingar där marknaddialog har genomförts	90 %	Tas fram av nämnd/styrelse	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Index Bra arbetsgivare	82	84	År
 Sjukfrånvaro	7,4 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,4 %	Tas fram av nämnd	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med kulturnämnden: kulturförvaltningen och stadsdelsnämnderna utreda möjligheten till ökad samlokalisering mellan folkbibliotekens verksamheter och stadsdelarnas medborgarservice i syfte att förenkla för medborgarna, effektivisera stadens lokalförsörjning och stärka stadens offentliga mötesplatser	2020-01-01	2020-12-31
 Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna och berörda nämnder i deras arbete med vidareutbildning och kompetensutveckling av medarbetare som saknar relevant grundutbildning	2020-01-01	2020-12-31
 SISAB ska i samarbete med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra anpassningar i lokalprogrammet för att säkerställa att investeringsutgifterna per elevplats blir så låga som möjligt	2020-01-01	2020-12-31

Nämndmål:

Nämnden är en attraktiv arbetsgivare

Förväntat resultat

- Sjukfrånvaron minskar
- AMI ökar
- Medarbetare vet vad som förväntas av dem
- Förvaltningens verksamheter bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete
- Chefer har adekvat kompetens för uppdraget
- Personalomsättningen minskar
- Andel heltidsanställningar ökar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen introducerar metoder för kvalitetssäkring och utveckling av rekryteringsprocessen	2020-01-01	2020-11-30
Förvaltningen kommer att följa upp introduktionen med nya medarbetare	2020-01-01	2020-11-30
Förvaltningen ska arbeta systematiskt med att kunna erbjuda heltid för medarbetare	2018-01-01	2021-12-31
Förvaltningens chefer erbjuds utbildning i rekrytering	2020-01-01	2020-11-30
Förvaltningens HR-funktion genomför informationstillfällen för chefer kring analys och åtgärder utifrån medarbetarenkäten.	2020-01-01	2020-11-30
Handlingsplanen för att förbättra socialsekreterarnas och biståndshandläggarnas arbetsmiljö genomförs	2020-01-01	2020-11-30
Skyddsronnd med uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete genomförs och handlingsplan upprättas	2020-01-01	2020-04-30

Nämndmål:

Nämndens verksamheter präglas av kvalitetsutveckling och innovation

Förväntat resultat

- Förvaltningen samarbetar med högskolor och universitet
- Förvaltningen utvecklar nya arbetssätt med hjälp av digital teknik
- Förvaltningen främjar och tar tillvara nya idéer
- Förvaltningen tar tillvara de möjligheter som utvecklingen av nya verksamhetssystem ger
- Förvaltningens förmåga att kommunicera ökar
- Avtalstroheten ökar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningens chefer och stödfunktioner erbjuds interna utbildningar i målstyrning och kvalitetsledning	2020-01-01	2020-09-30

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Kommunfullmäktige tilldelar stadsdelsnämnderna en budget per verksamhetsområde enligt beslutat system för resursfördelning. Driftbudgeten fördelas till stadsdelsnämnden med hjälp av olika fördelningsnycklar. Det innebär att nämnden får resurser i relation till förväntat behov och inte utifrån faktiska kostnader.

Kommunfullmäktiges driftbudget för Farsta stadsdelsnämnd 2020 är netto 1 664,7 miljoner. Jämfört med 2019 har budgeten ökat med 63,3 miljoner kronor. Ökningen beror främst på prestationsförändringar inom funktionsnedsättning och förskola, indexuppräkning av priser och volymökning inom äldreomsorg, höjd peng inom förskola, samt ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. Utökad budget inom individ- och familjeomsorg, framförallt till barn och ungdom. Nämnden får en minskad budgettram för arbetsmarknadsåtgärder samt för barn, kultur och fritid.

I driftbudget tilldelas inga medel för att finansiera nämnd- och förvaltningsadministration. Därför behöver dessa kostnader finansieras av övriga verksamheter och i nämndbudget 2020 har ett procentuellt avdrag gjorts från samtliga verksamhetsområden på liknande sätt som föregående år.

Budget 2020, mnkr	Kostnader	Intäkter	VP 2020	VP 2019	Beräknad slutgiltig budget 2019	Prognos 2019 (oktober)
Nämnd- och förvaltningsadministration	-87,3	0,0	-87,3	-84,9	-86,0	-79,5
Individ- och familjeomsorg	-198,4	9,2	-189,2	-181,0	-182,2	-188,2
varav barn o ungdom	-111,4	3,3	-108,1	-102,0	-103,2	-107,2
varav vuxna	-35,7	2,9	-32,8	-31,4	-31,4	-31,4
varav socialpsykiatri	-51,3	3,0	-48,3	-47,6	-47,6	-49,6
Flyktingmottagande	-25,0	40,0	15,0	14,0	14,0	25,5
Stadsmiljöverksamhet	-22,8	0,0	-22,8	-22,8	-25,0	-25,0
varav avskrivningar och internränta	-9,8	0,0	-9,8	-9,9	-11,6	-11,6
Förskoleverksamhet	-374,0	27,4	-346,6	-324,5	-338,3	-334,7

Budget 2020, mnkr	Kostnader	Intäkter	VP 2020	VP 2019	Beräknad slutgiltig budget 2019	Prognos 2019 (oktober)
Äldreomsorg	-706,6	111,5	-595,1	-584,2	-596,3	-610,4
Stöd och service, funktionsnedsättning	-317,7	21,8	-295,9	-280,0	-299,5	-301,5
Barn, kultur och fritid	-25,5	1,4	-24,1	-24,1	-25,7	-27,7
Arbetsmarknadsåtgärder	-17,5	2,6	-14,9	-16,3	-16,3	-13,8
Ekonomiskt bistånd	-109,0	4,0	-105,0	-97,6	-97,6	-97,6
varav handläggare	-20,8	0,0	-20,8	-21,5	-21,5	-21,5
Total drift	-1 883,8	217,9	-1 665,9	-1 601,4	-1 652,9	-1 652,9
varav omslutningsförändring	-161,5	161,5	0	0	0	
varav budgetjustering	-1,2	0	-1,2	0	-51,5	

Stadsdelsnämndernas budgetar är fördelade utifrån förväntade behov. Om underskott uppkommer inom något verksamhetsområde är det nämndens ansvar att omfördela medel från andra verksamheter för att täcka underskott och uppnå en total budget i balans. I och med att budgeten fördelas genom fördelningsnycklar kan nämnden behöva omfördela resurser mellan olika verksamheter utifrån de lokala förutsättningar som råder. För 2020 innebär förslaget till budget att omfördelning om 8 miljoner kronor sker från förskolan till äldreomsorg. 2019 var motsvarande omfördelning 12 miljoner kronor. Inom individ och familjeomsorg omfördelas 3 miljoner till barn och ungdom, från vuxna missbruk respektive socialpsykiatri samt arbetsmarknadsåtgärder.

Förvaltningen ser att med dessa fördelningar kommer ge förutsättningar för en budget i balans. Samtidigt ser förvaltningen att det är en stram budget som kommer kräva åtgärder inom flera verksamhetsområde för att nå en budget i balans. Insatser kommer att krävas inom ett flertal verksamheter för att nå en budget i balans och förvaltningens kärnuppdrag måste prioriteras. Inom äldreomsorgen har myndighetsutövningen högre insatsvolym än vad budgeten medger och utifrån den befolkning som ligger till grund för budgettilldelning. Förvaltningen har under 2019 höga kostnader avseende persontransporter inom omsorg om personer med funktionsnedsättning, åtgärder behöver därför vidtas för en budget i balans. Fritidsverksamheten uppvisar ett relativt stort underskott 2019 och där tilldelad budget från kommunfullmäktige minskar ytterligare till 2020. Åtgärder kommer att krävas för en budget i balans. Det kommande året kommer även förskolan i Farsta att ha en budget som ställer krav på en hög kostnadsmedvetenhet och ett noggrant löpande uppföljningsarbete. Stadsdelsnämnden har under de senaste åren tagit emot många nyanlända och har därmed också erhållit statsbidrag för ökade kostnader. Statsbidraget ges under två år och sedan försvinner det, samtidigt som en stor del av kostnaderna kvarstår. Förvaltningen ser därför ett behov av att under 2020 anpassa delar av verksamheten för att klara den minskade budget som detta innebär.

Investeringsbudgeten för 2020 är 20,6 miljoner kronor, varav 1,9 miljoner kronor är till maskiner och inventarier och 12,4 miljoner till stadsmiljöverksamhet som fördelats i stadens budget. I totalen ingår också sökta klimatinvesteringar om 2,8 miljoner kronor och trygghetsskapande investeringsmedel om totalt 3,5 miljoner kr.

Investeringar Budget 2020, mnkr	VP 2020	VP 2019	Slutgiltig budget 2019	Prognos 2019 (oktober)
Investeringar	-20,6	-16,5	-22,0	-21,8

Investeringar Budget 2020, mnkr	VP 2020	VP 2019	Slutgiltig budget 2019	Prognos 2019 (oktober)
varav budgetjusteringar	-6,3	-2,2		
varav stadsmiljöverksamhet	-12,4	-12,4	-15,2	-15,0
varav inventarier och maskiner	-1,9	-1,9	-6,8	-6,8

Nämnd och förvaltningsadministration

Tilldelad budget innehåller inte några särskilda resurser för att täcka kostnader för nämnd, ledning och administrativt stöd. Det innebär att medel måste tas från respektive verksamhetsområde. I nämndens budget 2020 har 87,3 miljoner kronor omfördelats från övriga verksamheten. Ökningen mot föregående år avser 2,5 miljoner kronor i IT-kostnader samt ökning i gemensamma hyreskostnader och utökad personal inom avdelningen för HR och kansli. I nämnd- och förvaltningsadministration ingår förvaltningsgemensamma kostnader såsom IT-kostnader för centrala system, övergripande personalomkostnader såsom friskvård samt facklig tid om totalt ca 37,7 miljoner kronor. Med de förvaltningsgemensamma kostnaderna borträknade motsvarar administrationen 2,7 procent av den totala budgetramen.

Individ- och familjeomsorg

Barn och ungdom

Budgeten för barn och ungdomsinsatser, förebyggande och utredning uppgår sammanlagt till 108,1 miljoner kronor. Detta är en ökning totalt med 6,1 miljoner kronor jämfört med 2019. Inom budgeten finansieras också förvaltningens egen öppenvård.

Vuxen

Budgeten för vuxeninsatser uppgår till netto 32,8 miljoner kronor, vilket är en ökning om 1,4 miljoner kronor jämfört med 2019. Budgeten skall finansiera kostnader för såväl institutionsplaceringar, kontaktpersoner, särskilda boende och förvaltningens olika öppenvårdsinsatser för hemlösa och vuxna missbrukare.

Socialpsykiatri

Budgeten för socialpsykiatri uppgår till netto 48,3 miljoner kronor, vilket är en ökning om 0,7 miljoner kronor jämfört med 2019. Anslaget ska finansiera individuella insatser inom området som bostad med särskild service, stödåtgärder, familjehem och HVB samt boendestöd, rehabilitering, sysselsättning och arbetsträning.

Inom budgeten finansieras också förvaltningens egen öppna verksamhet, EMMA träfflokal.

Flyktingmottagande

Verksamhetens nettobudget för 2020 uppgår till 15 miljoner kronor. Intäkter ges av flera bidrag, framförallt i form av generalschablon från Migrationsverket. Motsvarande kostnader finns inom ett flertal socialtjänstområden.

Förvaltningen ser med oro på framtiden när statsbidragen inte längre betalas ut. Efter etableringstiden på två år ges inte längre något statsbidrag i form av generalschablon för nyanlända. Förvaltningen ser redan 2019 en stor minskning av generalschablonen jämfört med

föregående år med en minskning på cirka 12 miljoner kronor. Prognosen för år 2020 visar en liknande minskning vilket innebär stort intäktsbortfall, samtidigt som förvaltningen inte ser en motsvarande minskning av kostnaderna.

Stadsmiljö

Budgeten för stadsmiljöverksamhet uppgår till 22,8 miljoner kronor. Budgeten ska finansiera kostnader för skötsel och underhåll samt renhållning av parker, parkvägar och naturområden.

Av budgeten är 9,8 miljoner kronor avsatta för kapitalkostnader, 9,2 miljoner kronor avseende avskrivningar och 0,6 miljoner kronor avseende internränta.

Resterande budgeterade 13,0 miljoner kronor avser löpande drift inom verksamhetsområdet.

Förskola

Budgeten för förskoleverksamheten 2020 uppgår till 345,4 miljoner kronor, vilket kan jämföras med 324,5 miljoner kronor för 2019. Budgeten baseras på antalet inskrivna barn vid avläsningen som gjordes i mars 2020, i vilken det var 2 464 barn inskrivna, varav 942 i åldern 1-3 år och 1 521 i åldern 4-5 år. Budgeten justeras under året utifrån faktiskt antal barn.

Förskoleschablonen har höjts med 0,9 procent jämfört med 2019. Pengen till förskoleenheterna motsvarar 80 procent av schablonen. Förskolepengen ska täcka alla kostnader utom lokalkostnader samt förvaltnings- och verksamhetsövergripande administration.

Medel för barn i behov av särskilt stöd, språkstöd och stöd baserat på socioekonomiska faktorer fördelas till förskolorna av stödenheten. Medlen fördelas genom individuella bedömningar, befolkningsstatistik och antal inskrivna barn.

Äldreomsorg

Nämndens budget för äldreomsorg har ökat med 11,0 miljoner kronor jämfört med budget 2019 och uppgår nu till 595,1 miljoner. Ökningen beror främst på indexuppräknningen av priser samt volymökning inom äldreomsorg. Ersättningen till utförare inom hemtjänsten höjs med 2,5 procent och den indexbaserade höjningen av ersättningsnivåerna till vård- och omsorgsboenden är 2,7 procent.

Samtidigt som budgeten ökar med 11,0 miljoner så har antalet månadsinsatser i vård- och omsorgsboenden legat högt över nivån för budget i balans för 2019. Detta innebär att äldreomsorgens beställarenhet måste fortsätta vidta besparingsåtgärder för att anpassa verksamheten till kommande kostnadsnivåer under 2020.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Budgeten för verksamhetsområdet uppgår till 295,9 miljoner för år 2020. Det innebär en ökning med 15,9 miljoner jämfört med år 2019. Ökningen beror på beslut om fler nivåbedömda LSS-insatser, ökad budgettilldelning för insatser enligt socialtjänstlagen samt kompensation för kommunfullmäktiges justerade prisnivåer.

Kommunfullmäktige har fastställt att schablon- och pengersättningen inom verksamhetsområdet räknas upp med 1,4 procent.

Nämnden tilldelas schablonersättning för sina nivåbedömda LSS-beslut i form av daglig verksamhet, boende med särskild service och korttidsvistelse. Nämnden får dessutom ett anslag som ska täcka kostnader för personlig assistans enligt Socialförsäkringsbalken SFB, och ett fast anslag för övriga insatser enligt socialtjänstlagen.

Budgeten är preliminär och bygger på socialnämndens bedömningskanslis höstmätning 2019. Justering kommer att göras efter nya mätningar under våren och hösten och med anledning av beslut om särredovisningar. Slutlig budget fastställas i samband med tertialrapport 2.

Barn, kultur och fritid

Verksamhetens budget för 2020 uppgår till 24,1 miljoner kronor vilket är samma budget som 2019. I denna budget ingår också stöd till föreningar om 0,5 miljoner kronor, vilket är samma belopp som för 2019. Verksamheten idag prognostiserar ett underskott om 2 miljoner kronor och måste därför anpassa sin omfattning för en budget i balans 2020.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Nämndens anslag för ekonomiskt bistånd bygger på Swecos prognos av stadsdelens behov nästa år. Budgeten till 2020 har ökat med 7,4 miljoner kronor. I nämndens senaste prognos för 2019 beräknas genomsnittskostnaden netto för ekonomiskt bistånd bli 6,5 miljoner kronor per månad.

Budgeten för arbetsmarknadsåtgärder har minskat med 1,4 miljoner kronor och uppgår 2020 till 14,9 miljoner kronor.

Investeringar

Investeringsbudgeten för 2020 är 20,6 miljoner kronor, varav 1,9 miljoner kronor är till maskiner och inventarier och 12,4 miljoner till stadsmiljöverksamhet som fördelats i stadens budget. I totalen ingår också sökta klimatinvesteringar om 2,8 miljoner kronor och trygghetsskapande investeringsmedel om totalt 3,5 miljoner kr.

Stadsmiljöverksamhet

Inom Farsta stadsdelens område föreslås åtta parkinvesteringsprojekt. Tre stora parkprojekt är pågående enligt tidigare planering: Naturlekplatsen i Svedmyraskogen, Farsta strandpark och aktivitetspark Farstaängen.

I naturlekplatsen finns lite belysningsåtgärder kvar att göra eftersom de inte kan utföras i år på grund av brist på material hos leverantörer. Genomförandet av första etappen av Farsta strandpark, Farsta gård, pågår över årsskiftet och projektering för nästa etapp påbörjas 2020. Genomförande av etapp ett av Aktivitetspark Farstaängen, Dälden, ska genomföras under 2020.

I övrigt föreslår förvaltningen att rusta upp parkmiljön vid Skönstaviks allé samt parken vid Boxergränd i Sköndal. Förvaltningen föreslår även att göra reinvesteringar för bättre tillgänglighet såsom upprustning av parkvägar och trappor och upprustning av staket vid lekplatser för att minska framtida kostnader för reparationer. En investering i form av informationsskyltar för alla lekplatser ska också genomföras. Se bilaga 2.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Ej aktuellt

Resultatenheter

I verksamhetsplanen ska nämnden ange vilka enheter som ska vara resultatenheter.

Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, till följande år, dock maximalt 5 procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatenheterna får ha ett överskott med maximalt 10 procent av enhetens bruttobudget under innevarande år. En förutsättning är att resultatenheten uppfyllt sina åtaganden.

För verksamhetsåret 2019 hade Farsta stadsdelsnämnd sex enheter inom förskola som definierades som resultatenheter. För verksamhetsåret 2020 definierar Farsta stadsdelsnämnd därmed sex enheter inom förskola som resultatenheter, se bilaga 2.

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Ej aktuellt

Budgetjusteringar

I kommunfullmäktiges budget finns inga extra resurser avsatta för nämndernas verksamheter under året. Nämnderna kan inte ansöka om budgetjusteringar för den löpande verksamheten. Budgetjusteringar kan enbart sökas för särskilda ändamål som anges i kommunfullmäktiges budget.

Nämnden ansöker om budgetjustering om 2,8 miljoner kronor för klimatinvesteringar avseende trädplantering och växtbäddar i stadsdelen. Nämnden ansöker även om budgetjustering om 3,5 miljoner kronor för tre trygghetsskapande åtgärder i stadsdelen. Nämnden ansöker också om budgetjustering om 1,2 miljoner kronor för giftfri förskola avseende utbyte av material. Se även bilagorna 7, 8, 9, 10 och 11.

Omslutningsförändringar

I kommunfullmäktiges budget redovisas normalt endast kostnader/intäkter för nämndernas egen verksamhet. Omslutningsförändringar till följd av köp och försäljning av tjänster mellan nämnder och externa parter är därmed inte redovisade.

Nämnden ansöker om omslutningsförändringar om totalt 161,5 miljoner kronor enligt tabell nedan.

Omslutningsförändringar ökade kostnader/intäkter för (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Individ och familjeomsorg	-6,2	6,2
varav Barn o Ungdom	-1,9	1,9
varav Vuxna	-1,3	1,3
varav socialpsykiatri	-3,0	3,0
Flyktingmottagande	-40,0	40,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-19,7	19,7
Förskola	-2,0	2,0
Äldreomsorg	-91,2	91,2
Kultur och fritid	-1,4	1,4
Ekonomiskt bistånd	-1,0	1,0
Summa	-161,5	161,5

Omslutningsförändringarna avser bland annat hyresintäkter, avgifter, försäljning av verksamhet till andra stadsdelar och kommuner samt intäkter från Migrationsverket avseende flyktingmottagande.

Medel för lokaländamål

Ej aktuellt

Övriga ekonomiska redovisningar

Ej aktuellt

Särskilda redovisningar

Agenda 2030

Agenda 2030 antogs av FN:s generalförsamling 2015. Agendan sätter 17 globala mål som ska leda till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling och möta samhällets största utmaningar. Målen är odelbara och hänger ihop på så vis att framgång inom ett målområde leder till framgång inom ett annat. Stockholms stad och stadsdelsnämnden har ansvar för att bidra. I stadens vision och budget finns hållbarhet enligt de globala målen tre dimensioner som ett tydligt integrerat uppdrag och flera av nämndens kärnverksamheter har direkt eller indirekt koppling till några av delmålen i agendan.

För att tydligt kunna integrera de globala målen i förvaltningens ordinarie arbete har vi påbörjat ett arbete med att utveckla vår förståelse och kompetens kring Agenda 2030. Vi har tillsammans med förvaltningens alla chefer identifierat vilka nämndmål som bidrar till vilka globala hållbarhetsmål, se bilaga. Vi har också identifierat vilka mål som i störst utsträckning berör oss och där nämndens verksamheter har bästa möjligheterna att bidra. De är Mål 3, Hälsa och välbefinnande; mål 5, Jämställdhet, och mål 10, Minskad ojämlikhet.

Förvaltningen kommer att arbeta vidare med att tydliggöra hur de olika verksamheterna bidrar till målen. Kompetensutveckling kommer att ges till chefer och medarbetare.

Jämställdhetsintegrering

Under tidigare år har jämställdhetsanalyser genomförts inom verksamheterna. Åtgärder har vidtagits för att säkerställa att flickor och pojkar, kvinnor och män får samma bemötande och tillgång till likvärdiga insatser. Förvaltningens enheter fortsätter sitt arbete med jämställdhetsintegrering och har i uppdrag att i sina respektive verksamhetsplaner beskriva hur de planerar att arbeta med jämställdhetsintegrering under 2020.

Systematiskt kvalitetsarbete

Förvaltningen arbetar strategiskt och proaktivt med att styra, leda och utveckla verksamheternas kvalitet och möta såväl invånarnas behov och förväntningar som chefers och medarbetares behov av tydliga processer, verktyg och arbetssätt. Det systematiska kvalitetsarbetet planeras genom att identifiera vilka väsentliga processer som ska prioriteras under året, hur de ska följas upp och vilka förebyggande åtgärder som verksamheterna ska arbeta med under året.

Det systematiska förbättringsarbetet ska fungera proaktivt. För att kunna säkerställa en god kvalitet och undvika att kvalitetsbrister uppstår måste systemet och organisationen kunna hantera signaler om risker och snabbt svara med åtgärder och processförbättringar. Förvaltningen kommer därför under 2020 att fortsätta arbetet med implementeringen av systematisk riskanalys, avvikelshantering, åtgärdsplanering och egenkontroll. Förvaltningen ska också utveckla rutiner för användning av värdeflödes- och effektivitetsanalyser av processer som en del av verksamhetsutvecklingen.

Under 2020 kommer förvaltningen att särskilt fokusera på dokumentation och säkring av processer för:

- avslut av anställning

- aktualisering av ärenden inom socialtjänsten
- åtgärda befarade budgetavvikelser
- samverkan

Rapporteringen och redovisningen av klagomål och synpunkter har förbättrats under 2019 och sker idag mer samordnat och strukturerat. Det ger möjlighet att under 2020 utveckla en mer strategisk klagomåls- och synpunktshantering där fokus ligger på analys och långsiktiga förbättringar. Vi ska också utveckla arbetet med återkoppling av synpunkter och klagomål. Förvaltningens chefer ska få stöd och utbildning i hur man gör strukturerade risk- och händelseanalyser och i att systematiskt använda risker och avvikelser i kvalitets- och verksamhetsplaneringen.

Tillgängliggörande och kvalitetssäkring av styr- och stöddokument fortsätter att vara en central del av förvaltningens systematiska förbättringsarbete. Under 2020 kommer förvaltningens övergripande styrdokument att inventeras och granskas för att säkerställa att de är aktuella, korrekta och tillgängliga i ledningssystemets dokumentbibliotek. En sammanställning kommer att göras till förvaltningsledningen.

Innovativ och utvecklande samverkan förutsätter att relationer både internt och externt präglas av tillit och respekt för varandras kompetens och goda vilja. Det gäller både relationerna mellan professionella organisationer och relationen mellan förvaltningen och invånarna i Farsta. Att utveckla medborgar- och brukarinflytande är ett sätt att ta tillvara Farstabornas kreativitet och kunskap.

Kvalitetsförbättring innebär att fel och brister åtgärdas, att risker förebyggs och att innovationer och utvecklingsarbete tas till vara och implementeras. En förutsättning för innovation och utveckling är att det ständiga förbättringsarbetet hålls aktuellt och i fokus. Verksamheter med etablerat systematiskt kvalitetsarbete har en stabil grund där nya arbetssätt kan introduceras och man vågar pröva nya idéer. Kvalitetsutmärkelsen är ett sätt för verksamheter att både förbättra sitt löpande kvalitetsarbete och utveckla sina arbetssätt, och förvaltningen fortsätter att uppmuntra och stödja deltagande.

Övrigt

Ej aktuellt.

Kerstin Sandström
Stadsdelsdirektör

Bilagor

1. Agressorrapport UB001 VP 2020
2. SDN18 - Blankettset VP 2020
3. Plan för upphandling 2020
4. Kompetensförsörjningsplan Farsta stadsdelsnämnd 2020
5. System för intern kontroll 2020

6. Väsentlighets och riskanalys med internkontrollplan
7. Klimatinvesteringar
8. Ansökan om medel till giftfri förskola 2020
9. Ansökan medel för trygghetsskapande åtgärder belysning Fagersjö elljusspår
10. Ansökan medel för trygghetsskapande åtgärder genomförande Starrmyran och Semlan
11. Ansökan medel för trygghetsskapande åtgärder ljusprojektering Skallet
12. Ansökan kompetensutveckling för BPSD-utbildning 2020
13. Globala mål Farsta

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Kerstin Sandström, Stadsdelsdirektör	2019-12-10